

T. C.

**RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI**

**SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ DEĞERLERİNİN
AÇIKLANMASINDA ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE
İLİŞKİN TUTUMLARININ ROLÜ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Sinan KESKİN

Doç. Dr. Adem BELDAĞ

Danışman

RİZE

2019

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalında, Sinan KESKİN tarafından hazırlanan “*Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerinin Açıklanmasında Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Rolü*” adlı araştırma, [03/05/2019] tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği/~~oy çokluğuyla~~ başarılı bulunmuş ve jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri	Unvan	Adı-Soyadı	İmza
Başkan:	Dr. Öğr. Üyesi	Özlem ULU KALIN	
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi	Seher YARAR KAPTAN	
Üye	: Doç. Dr.	Adem BELDAĞ	

28.5/.../2019
İmza
Doç. Dr. Ahmet YANIK
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Bu tezdeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 22/05/2019

Sinan KESKİN

ÖN SÖZ

Öncelikle bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde en büyük paya sahip olan, çalışmanın her aşamasında bana rehberlik eden, zamanını esirgemeyen, bilgi ve tecrübesinden çok şey öğrendiğim değerli hocam *Sayın Doç. Dr. Adem BELDAĞ*'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmama katkılarından dolayı değerli hocam *Dr. Öğr. Üyesi Gökhan KAHVECİ*'ye teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca bana katkılarda bulunan, mesleki gelişimimde pay sahibi olan RTEÜ/Sosyal Bilimler Enstitüsü/Temel Eğitim Bilim Dalının değerli hocalarına desteklerinden dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmama zaman ayırıp görüşleriyle katkı sunan Rize merkez ilçedeki ilkokullarda görev yapan tüm meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın en zor zamanlarında her türlü desteklerini yakından hissettiğim *anneme, babama ve abime* sonsuz teşekkür ederim. Tez yazım sürecinde anlayış ve sabırlarından dolayı sevgili *eşime* ve *oğlum Burhan Kaan*'a özel olarak teşekkür ediyorum.

Sinan KESKİN

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	2
ETİK BEYAN.....	3
ÖN SÖZ.....	4
İÇİNDEKİLER.....	5
ÖZET.....	9
ABSTRACT.....	10
KISALTMALAR.....	11
TABLolar LİSTESİ.....	12
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	14
GİRİŞ.....	15
Problem Durumu.....	15
Araştırmanın Amacı.....	17
Araştırmanın Önemi.....	18
Araştırmanın Varsayımları.....	19
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	20
Tanımlar.....	20

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	21
1.1. Kuramsal Çerçeve.....	21
1.1.1. Değer Kavramı.....	21
1.1.1.1. Değerlerin Önemi.....	22
1.1.1.2. Değerlerin Özellikleri.....	23
1.1.1.3. Değerlerin Sınıflandırılması.....	24
1.1.1.4. Değerler Eğitimi.....	26
1.1.2. Mesleki Değer.....	27
1.1.2.1. Öğretmenlerin Mesleki Değerleri.....	28
1.1.3. Meslek Kavramı.....	29
1.1.3.1. Öğretmenlik Mesleği.....	30
1.1.3.1.1. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri.....	32

1.1.3.1.2. Öğretmenlerin Rollerini.....	33
1.1.3.1.3. Öğretmenlik Mesleğinin Yeterlikleri.....	35
1.1.4. Tutum Kavramı	36
1.1.4.1. Tutumun Öğeleri.....	37
1.1.4.2. Tutumun İşlevleri	38
1.1.4.3. Tutum ve Davranış Arasındaki İlişki.....	38
1.1.4.4. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum	38
1.2. Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar	40
1.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	40
1.2.1.1. Mesleki Değerler ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	40
1.2.1.2. Mesleki Tutum ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	42
1.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	44
1.2.2.1. Mesleki Değerler ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar ..	44
1.2.2.2. Mesleki Tutum ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	46

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM	47
2.1. Araştırmanın Modeli	47
2.2. Evren ve Örneklem	47
2.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler	48
2.2.1.1. Cinsiyet.....	48
2.2.1.2. Yaş	48
2.2.1.3. Medeni Durum.....	49
2.2.1.4. Çocuk Sahibi Olma Durumu	49
2.2.1.5. Mezuniyet Durumu	49
2.2.1.6. Mezun Olduğu Fakülte Durumu	50
2.2.1.7. Hizmet Süresi Durumu	50
2.2.1.8. Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu.....	50
2.2.1.9. Okutulan Sınıf Durumu	51
2.2.1.10. Özel İlgi Alanı (Hobiler) Durumu	51
2.2.1.11. Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü Durumu	52
2.2.1.12. Değerler Eğitimi ile İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu ...	52

2.3. Veri Toplama Araçları	53
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu	53
2.3.2. Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği	53
2.3.3. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği.....	54
2.4. Verilerin Toplanması	55
2.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	55

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR.....	56
3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri.....	56
3.1.1. Cinsiyet Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri	57
3.1.2. Yaş Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri	58
3.1.3. Medeni Durum Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri	60
3.1.4. Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri.....	61
3.1.5. Mezuniyet Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri	62
3.1.6. Mezun Olunan Fakülte Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri.....	63
3.1.7. Hizmet Süresi Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri	65
3.1.8. Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri.....	67
3.1.9. Okutulan Sınıf Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri	69
3.1.10. Özel İlgi Alanı (Hobiler) Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri	71
3.1.11. Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri.....	73

3.1.12. Değerler Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri.....	75
3.2. Mesleki Değer ile Mesleki Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	76
3.3. Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Varsayımlar	78
3.3.1. Durbin Watson İstatistiği	78
3.3.2. Tek Değişkenli ve Çok Değişkenli Normal Dağılım	78
3.3.3. Doğrusallık	79
3.3.4. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumun Mesleki Değerleri Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi.....	80
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	82
Tartışma ve Sonuç.....	82
Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerine İlişkin Tartışma ve Sonuç	82
Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerinin Farklı Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma ve Sonuç	83
Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlere Sahip Olma Düzeyleri ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma ve Sonuç	91
Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Algıları İle Onların Mesleki Değerlere İlişkin Tutumlarını Yordamaya Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	91
Öneriler	93
Uygulayıcılara Yönelik Öneriler	93
Araştırmacılara Yönelik Öneriler	93
KAYNAKÇA	95
EKLER	106
EK-1: Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğü Ölçek Uygulama İzni	106
EK-2: Ölçek İzinleri	107
EK-3: Kişisel Bilgi Formu.....	108
ÖZ GEÇMİŞ	111

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: Temel Eğitim

Tez Türü: Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Adem BELDAĞ

Hazırlayan: Sinan KESKİN

Yıl: 2019

Sayfa Sayısı: 111

ÖZET

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ DEĞERLERİNİN AÇIKLANMASINDA ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ ROLÜ

Bu araştırmanın temel amacı, sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin açıklanmasında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının rolünü ortaya koymaktır. İlişkisel tarama modelinde tasarlanan araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Rize ili merkez ilçede yer alan ilkokullardaki sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma, toplam 221 sınıf öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği”, “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırma sonunda; sınıf öğretmenlerinin kendilerini mesleki değerler konusunda yeterli düzeyde gördükleri, kendilerini en yeterli gördükleri mesleki değer farklılıklara saygı duyma, en yetersiz gördükleri mesleki değer ise kişisel ve toplumsal sorumluluk olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlere sahip olma düzeyleri mezuniyet durumu, çalıştığı okuldaki hizmet süresi, okutulan sınıf değişkenleri açısından anlamlı farklılıklara ulaşılmadığı; yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk durumu, mezun olunan fakülte, hizmet süresi, özel ilgi alanı (hobiler), okumayı tercih ettiği kitap türü ve değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu değişkenleri açısından ise anlamlı farklılıklara ulaşıldığı, mesleki değerler ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun mesleki değerleri yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Öğretmenlik Mesleği, Mesleki Değer, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum

Recep Tayyip Erdogan University Graduate School of Social Sciences

Department: Department of Basic Training

Thesis Type: Master Thesis

Supervisor: Doç. Dr. Adem BELDAĞ

Author: Sinan KESKİN

Year: 2019

Pages: 111

ABSTRACT

THE ROLE OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHERS RELATED TO THE TEACHING PROFESSION IN EXPLAINING THEIR PROFESSIONAL VALUES

The main purpose of this study is to reveal the role of attitudes of the teachers towards teaching profession in explaining their professional values. The study group of the research, which was designed in the relational survey model, is composed of the classroom teachers in the primary schools in the central district of Rize in the academic year of 2018-2019. The research was carried out with 221 classroom teachers. Teacher Professional Values Scale, Teaching Profession Attitude Scale and Personal Information Form were used as data collection tools. At the end of the research the following results are obtained, it is found that the classroom teachers considered themselves to be sufficient in terms of professional values. The professional value that the classroom teachers consider themselves to be most qualified is respecting the differences and the professional value they see as inadequate is personal and social responsibility. Significant differences are not reached in the level of occupational values of the primary school teachers in terms of graduation status, duration of service in the school they work, and the class variables they work with. Significant differences are found in the level of occupational values of the classroom teachers in terms of age, gender, marital status, child status, graduated faculty, service period, special field of interest (hobbies), the type of book they prefer to read, in-service training activities. There is a moderately positive relationship between professional values and attitudes towards teaching profession. It is concluded that attitude towards teaching profession is predictive of professional values.

Keywords: Primary School Teachers, Teaching Profession, Professional Value, Attitude Towards Teaching Profession

KISALTMALAR LİSTESİ

ÖMDÖ:	Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği
ÖMTÖ:	Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK:	Türk Dil Kurumu
YÖK:	Yüksek Öğretim Kurumu
ÖSYM:	Öğrenci Seçme Yerleştirme Merkezi
ILO:	Uluslararası Çalışma Örgütü
OECD:	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
UNESCO:	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNICEF:	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
Akt. :	Aktaran

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri.....	35
Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı.....	48
Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı.....	48
Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı.....	49
Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	49
Tablo 6. Sınıf Öğretmenlerinin Mezuniyet Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	49
Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olunan Fakülte Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	50
Tablo 8. Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet Süresi Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	50
Tablo 9. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu Değişkenine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 10. Sınıf Öğretmenlerinin Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 11. Sınıf Öğretmenlerinin Özel İlgi Alanı (Hobiler) Değişkenine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 12. Sınıf Öğretmenlerinin Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü Değişkenine Göre Dağılımı.....	52
Tablo 13. Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi ile İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre Dağılımı.....	53
Tablo 14. Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlere Sahip Olma Düzeylerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	56
Tablo 15. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	57
Tablo 16. Sınıf Öğretmenlerinin Yaş Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	59
Tablo 17. Sınıf Öğretmenlerinin Medeni Durum Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	60

Tablo 18. Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 19. Sınıf Öğretmenlerinin Mezuniyet Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	62
Tablo 20. Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olunan Fakülte Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	63
Tablo 21. Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet Süresi Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	66
Tablo 22. Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	68
Tablo 23. Sınıf Öğretmenlerinin Okutulan Sınıf Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları.....	70
Tablo 24. Sınıf Öğretmenlerinin Özel İlgi Alanı (Hobiler) Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	72
Tablo 25. Sınıf Öğretmenlerinin Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	74
Tablo 26. Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları.....	75
Tablo 27. Mesleki Değer ile Mesleki Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları.....	77
Tablo 28. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumun Mesleki Değerleri Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Normal Dağılım Grafiği.....	79
Şekil 1. Doğrusallık Diyagramı.....	80

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırma ile ilgili kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Problem Durumu

Değerler konusu, geçmişten günümüze tartışılan ve üzerinde birçok araştırma yapılan alanlardan birisidir. Değerlere kamuoyunun ilgisi her geçen gün artmakta ve bu konuda çok sayıda araştırma yapılmaktadır (Kaymakcan, 2010). Dünyada büyük bir değer bunalımı yaşandığı, bu değer bunalımının toplumumuzu da etkilediği, özellikle son zamanlarda toplumda ahlaki çöküntü görüldüğü alanında uzman kişiler tarafından dile getirilmektedir (Hökelekli, 2010). Toplumda görülen bu sorunun nasıl düzeltileceği konusunda ortak bir görüş birliği bulunmamakta, bu sorun üzerinde fazla durulmamaktadır (Aydın, 2010). Değerler ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmek, Milli Eğitimin temel amacını oluşturmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Dolayısıyla bireyin kişiliğinin oluşmasında en önemli görev Milli Eğitime bağlı okullara düşmektedir. Okulda bu eğitimi gerçekleştirecek olanlar öğretmenlerdir. Dolayısıyla öğretmenin nitelik dünyası, en belirleyici unsur olmaktadır (Altan, 2017).

Öğretmenlik mesleği, toplumdaki önemli mesleklerden biri olarak görülmüş ve öğretmenlere önemli sorumluluklar yüklenmiştir (Aydın ve Sağlam, 2012). Her toplumun öğretmenlerden büyük beklentileri bulunmaktadır (Aydın, 2009). Çünkü öğretmenlik basit bir memurluk değildir. Atatürk, “Milletleri kurtaranlar yalnız ve ancak öğretmenlerdir” diyerek, öğretmenlik mesleğinin önemini vurgulamıştır (Dönmez, 2011). Eğitim sisteminin hedeflerine ulaşmasında önemli unsurlardan biri olan öğretmenlerin davranışlarını belirlemede, öğretmenlerin bireysel ve mesleki değerlerinin bilinmesi gerekmektedir. Çünkü öğretmenlerin sahip oldukları bireysel ve mesleki değerler kendi aralarında çatıştığında ve öğretmenler bu değerler arasında bir seçim yapmak zorunda kaldığında çeşitli problemlerin oluşabilme ihtimali yüksektir (Dönmez ve Cömert, 2007). Ayrıca, öğretmenlerin sahip olduğu değerler, öğrenci davranışlarını etkilemektedir. MEB’e bağlı tüm

okulların kültür ve değer aktarıcısı olduğu göz önüne alındığında, okulların kazandıracığı değerlerin belirlenmesinde en büyük payı öğretmenlerin aldığı görülür (Aktepe ve Yel, 2010). Öğretmenliği basit bir iş olarak gören, mesleğin önemini benimsemeyen kişiler, eğitim sistemine ve topluma büyük zarar vermektedir. Özellikle son yıllarda öğretmenlik mesleğine zarar veren, öğretmenliğin mesleki değerlerini yıpratın çok sayıda örnek olay mevcuttur. Bunların bir kısmı da görsel ve yazılı medyaya yansımıştır. Bundan ötürü öğretmenlik mesleğinin değerlerine ve mesleki değerlerin kazandırılma sürecine önem verilmesi gerekmektedir (Dönmez, 2011).

Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarının belirlenmesi önemlidir. Tutum: “Bireye atfedilen ve onun psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilim” dir (Baykara Pehlivan, 2008). Tutumlar, bireylerin davranışlarının incelenmesinde davranışın belirleyicilerinden birisi olarak araştırmaya ve incelenmeye değer görülmektedir (Üstüner, 2006). Öğretmenlerin mesleki davranışlarının belirleyicilerinden olan mesleki tutum, öğretmenlerin mesleği algılayışlarını yansıtır (Çeliköz ve Çetin, 2004). Kişilik özellikleriyle öğrencisini etkileyerek, öğrencisinin davranış kazanmasını sağlayan öğretmenin mesleki yeterliklerinin yanında mesleki tutumu da önemlidir. Çünkü öğretmenin mesleği ile ilgili olumlu tutum geliştirdiğinde örneğin; “Mesleğine ilgi duymak, çocukları sevmek, eğitimin önemini görebilmek vb.” öğrenme faaliyetlerin kolaylaştığı ve başarının arttığı görülmektedir. Öğretmenin mesleğine karşı olumsuz tutumları ise örneğin; “Öğrencileri sevmemek, kendini geliştirmemek, heyecanlı ve istekli olmamak vb.” mesleki başarıyı düşürdüğü görülmektedir (Semerci ve Semerci, 2004).

İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik araştırmalara bakıldığında, bazı araştırmalarda öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumların incelendiği (Doğan, 2017; İpek, 2015; Korkmaz, 2009; Parıltı, 1998; Şahin, 2005; Şenol, 2004) bazı araştırmalarda ise öğretmenlerin mesleki değerlerinin incelendiği (Albayrak, 2015; Duman, 2016; Karabacak, 2016; Tunca, 2012; Yılmaz, 2018) çalışmalar yapılmıştır. Ancak alanyazında sınıf öğretmenlerinin mesleki tutumları ile mesleki değerleri arasındaki ilişkiyi farklı değişkenler açısından inceleyen

araştırmalara rastlanamamıştır. Dolayısıyla ilkokullarda görev yapan sınıf ğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında mesleki değerlerinin etkisini farklı değişkenler açısından belirlemeye yönelik bir çalışmaya gereksinim duyulmuştur. Bu doğrultuda araştırmanın problem cümlesi: “İlkokullarda görev yapan sınıf ğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları hangi düzeydedir?” şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Rize ili merkez ilçedeki ilkokullarda görev yapan sınıf ğretmenlerinin mesleki değerlerinin açıklanmasında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının rolünü ortaya koymaktır. Sınıf ğretmenlerinin mesleki değerlerinin açıklanmasında cinsiyet, yaş, medeni durum, ocuk sayısı, mezuniyet durumu, mezun olunan fakülte, hizmet süresi, çalışılan okuldaki hizmet süresi, okutulan sınıf, özel ilgi alanı (hobiler), okumayı tercih ettiği kitap türü, değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu değerkenlerinin rolünün olup olmadığı incelenmiştir.

Araştırmada bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır:

- 1- Sınıf ğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları hangi düzeydedir?
- 2- Sınıf ğretmenlerinin mesleki değerleri demografik değerkenlere (cinsiyet, yaş, medeni durum, ocuk sayısı, eğitim durumu, mezun olunan fakülte, hizmet süresi, okuldaki hizmet süresi, okutulan sınıf değerkeni, özel ilgi alanı (hobiler), okumayı tercih ettiği kitap türü, değerler eğitimi ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim alma durumu) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- 3- Sınıf ğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında ilişki var mıdır?
- 4- Sınıf ğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları onların mesleki değerlere ilişkin tutumlarını yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Toplumların geleceğini iyi eğitim almış, her konuda kendisini yetiştirmiş, insani değerlere sahip bireyler şekillendirecektir. İnsani değerleri benimsemiş bireyleri yetiştirmek aile, toplum ve okulun görevlerinden bazılarıdır. Temel değerlerin kazandırılması; Milli Eğitim Temel Kanunu ve ders programlarının amaçlarında da yer almaktadır. Milli Eğitim Temel Kanunu'nda "Ahlaki, manevî değerleri benimseyen, beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere sahip kişiler yetiştirmek" Milli Eğitimin amaçları arasında yer almaktadır (Ekşi, 2003). Temel eğitim ve ortaöğretim programlarında yer alan değer eğitimi anlayışı, bu öğretim programlarının önemli unsurlarından birini oluşturmaktadır (Beldağ, 2019). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında; bir toplumun geleceğinin değerlerini benimsemiş insanlarına bağlı olduğu belirtilerek, eğitim sisteminin sadece akademik yönden başarılı bireyler yetiştiren bir yapı olmadığı, insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmenin eğitim sisteminin temel görevi olduğu belirtilmektedir (MEB, 2018). Eğitim sisteminde öğretmenin rolü, herkes tarafından kabul edilmektedir (Seferoğlu, 2004). 2014 Dünya Öğretmenler Günü dolayısıyla UNESCO tarafından yayınlanan mesajda; bir eğitim sisteminin ancak öğretmenleri kadar iyi olduğu, öğretmenlerin eğitimin en vazgeçilmez unsuru ve yeni nesillerin zihinlerini, tutumlarını şekillendirmede etkin oldukları vurgulanmıştır (Yurdakul, Gür, Çelik ve Kurt, 2016).

Eğitim sisteminin en önemli unsurlarından biri olan öğretmenlerin mesleki sorumlulukları fazladır. Mesleğin öneminden dolayı öğretmenlerin mesleki sorumluluklarını başarılı bir şekilde yerine getirmeleri beklenmiştir (Aydın, 2009). Öğretmenler, değerler ve ahlaki konuların öğretimini sağlayacak olan kişilerdir (Pantic ve Wubbels, 2012). Öğretmenler değerler öğretiminde öğrencilere rol model olurlar (Arweck, Nesbitt ve Jackson, 2005). Bu nedenle öğretmenlerin değerleri içselleştirip, davranış haline getirmeleri son derece önemlidir. Öğretmenlerin sahip olduğu değerlerin öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bırakacağı muhakkaktır. Bundan dolayı öğretmenler yaşadığı toplumun geleceğini kesinlikle etkileyecektir (Yıldız, 2017).

Herhangi bir mesleğe yönelik tutumu anlamak, mesleğin başarısına büyük katkı sağlamaktadır. Ülkemizdeki eğitim sistemi ciddi manada tartışılmakta ve ülke gündemini belirlemektedir. Eğitimle ilgili sorunların önemli bir boyutunu, öğretmenlerin niteliği ve mesleki yeterlikleri oluşturmaktadır (Erkuş, Sanlı, Bağlı ve Güven, 2000). Öğretmenin niteliğini belirleyen önemli öğelerden biri mesleğe yönelik tutumdur. Öğretmenlerin mesleki tutumları, meslekteki başarılarının en güçlü belirleyicisidir (Altunkeser ve Ünal, 2015). Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumlarına; “mesleklerini sevmeleri, mesleklerine bağlı olmaları, toplumsal olarak mesleklerinin gerekli ve önemli olduğunun bilincine ulaşmaları ve meslekleri dolayısıyla kendilerini sürekli geliştirmek durumunda olduklarına inanmaları” örnek verilebilir (Temizkan, 2008). Özellikle çocukların öğrenim hayatının temellerinin atıldığı sınıf öğretmenlerinin mesleki tutumlarını belirlemek, son derecede önemlidir (Altunkeser ve Ünal, 2015).

Alanyazında mesleki değerler ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile ilgili yapılan araştırmaların çoğunluğunu (Aksoy, 2010; Aybek ve Karataş, 2016; Baykara Pehlivan, 2008; Bozgeyikli, Toprak ve Derin, 2016; Coşkun, 2016; Çapa ve Çil, 2000; Bulut ve Doğar, 2006; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Çetinkaya, 2009; Özder, Konedralı ve Zeki, 2010; Engin ve Koç, 2014; Eryılmaz, 2017; Gökçe ve Sezer, 2012; Karatekin, Merey ve Keçe, 2015; Özdemir ve Sezgin, 2011; Recepoğlu, 2013; Uğurlu ve Polat, 2011) öğretmen adaylarıyla yapılan araştırmalar oluşturmaktadır. Alanyazında öğretmen adaylarıyla yapılan çok sayıda araştırma olmasına karşın, öğretmenlerin mesleki değer ve mesleki tutumlarına yönelik araştırmaların sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. Eğitimin en önemli öğelerinden biri olan öğretmenlerin özellikle de çocukların öğrenim hayatının temellerinin atıldığı ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında mesleki değerlerinin etkisinin bilinmesi önemlidir. Araştırmanın alanyazında boşluğu dolduracağı, alana katkı sağlayacağı ve bundan sonra yapılacak benzer çalışmalara da örnek olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

- 1- Rize ili merkez ilçede görev yapan sınıf öğretmenlerinin ölçekteki sorulara cevap verirken yansız ve samimi davrandıkları,

- 2- Örnekleme oluşturan Rize ili merkez ilçedeki ilkokullar ve bu ilkokullardaki sınıf öğretmenlerinin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma:

- 1- Rize ili merkez ilçede yer alan ilkokullarla,
- 2- Rize ili merkez ilçede yer alan ilkokullardaki sınıf öğretmenleriyle,
- 3- Sınıf öğretmenlerinin ölçek sorularına verdikleri cevaplarla, sınırlıdır.

Tanımlar

Değer: “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” (Türk Dil Kurumu [TDK], Güncel Türkçe Sözlük, 2018).

Meslek: “Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” (TDK, Güncel Türkçe Sözlük, 2018).

Mesleki Değer: “Çalışan bireylerin mesleğini icra ederken davranışlarına yön veren, rehberlik eden kurallar, standartlar ve ilkeler bütünü” dür (Karabacak, 2016).

Öğretmenlik Mesleği: “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” dir (MEB, 2019).

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum: “Bireyin öğretmenlik mesleği hakkındaki düşünceleri, ona karşı hissettikleri ve mesleği icra ederken ortaya koyduğu performansı” dır (Camadan ve Duysak, 2010).

Tutum: “Bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilim” dir (Eğitim Sözlüğü, 2012:136).

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın kuramsal temeline ve ilgili araştırmalara yer verilmiştir.

1.1. Kuramsal Çerçeve

1.1.1. Değer Kavramı

Değer kavramı Latince “kıymetli olmak”, “güçlü olmak” anlamlarına gelen valere kökünden (Aydın, 2011), Türkçe’de ise değmek fiilinden türemiştir. Değmek fiili de “istenilen yere düşmek, rast gelmek, isabet etmek, eşdeğerde olmak, zevk veren şeyler hoşla gitmek, karşılık olmak, değerinde olmak, ulaşmak, erişmek, aralık kalmayınca kadar birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek, herhangi bir nitelikte olmak” olarak tanımlanmaktadır (Bacanlı, 2011). Türk Dil Kurumunun (2018) Güncel Türkçe Sözlüğü’nde değer; “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” olarak tanımlanmıştır. Eğitim sözlüğünde değer; “Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır (Eğitim Sözlüğü, 2012: 31). Rokeach (1973:5) değeri; “Belirli bir davranış ve varoluş amacının kişisel ya da sosyal olarak karşıtlarına tercih edilebilir olduğuna dair kalıcı bir inanç” olarak tanımlamaktadır. Halstead ve Taylor (1996:5)’a göre değer; “Davranışlarımızı şekillendiren, kararlarımızı etkileyen, çeşitli inanç ve eylemlere ilişkin değerlendirmelerimize yön veren, kişisel bütünlüğümüzü oluşturan ilke, inanç, fikir ve yaşam standartlarıdır.” Arabacı ve Akgül (2013), değeri; “Bir nesneye, varlığa veya faaliyete, bireysel ve toplumsal açıdan tanınan önem ya da üstünlük” olarak tanımlamaktadır. Aydın (2010)’a göre değer; “Arzu edilen, arzu edilebilen şey, olaylarla ilgili insan tutumu” demektir. Değer; din, ekonomi, psikoloji ve sosyoloji gibi birçok değişik alanda kullanılan bir kavramdır (Aydın, 2011). Ulusoy ve Arslan (2014:3)’a göre değerler; “Bireylerin, öteki

insanların, toplumsal olguların ve şeylerin değerlerini ölçmede kullandıkları ölçütler” dir.

Kuçuradi (2013:40)’ye göre “Değer” ve “Değerler” aynı şey değildir. “Değerler var olan şeyler, var olan imkânlar” dır. “Değer ise bir şeyin değeri, bir şeyin bir çeşit özelliğidir.” Yıldız ve Dilmaç (2012), değerleri; “Arzular, aktarılabilen durumsal hedefler ve bir kişi ya da grubun hayatına rehberlik eden ilkelerdeki önemin çeşitliliği” olarak tanımlamaktadır. Yaylacı ve Beldağ (2015)’a göre değer; “Bir toplumun üyelerinin tarihsel süreç içerisinde kabul ettikleri, giderek toplumun ortak paydası durumuna gelen ve toplumun varlığını sürdürmesine katkı sağlayan ilke ve inançlar” olarak tanımlanmaktadır. Hökelekli (2010)’ye göre değer; “Davranışlarımıza yol gösteren, rehberlik eden inançlar ve kurallardır.” Kumar (2014), “Değer” kelimesinin pek çok anlamı olduğunu belirterek; Değer’i “Her insanın farkına varmayı hedeflediği arzuları ya da idealleri” olarak tanımlamaktadır. Aydın (2003), değer tanımlarının ortak özelliklerini: “Değerlerin inançları içeren ve dolayısıyla da alışkanlıklar taşıyan olgular olduğu, fertlerin yapıp ettiklerini rasyonelleştirip içselleştirmelerine imkân verdiği, ilgi gösterilen, arzu edilen şeyler olduğu, her alanla ilgili ve ana alanların kendine özgü değerleri olduğu, farklı kaynak ve içeriklere sahip olsalar da bir biçimde sosyal oldukları” şeklinde özetlemektedir.

Alanyazında “Değer” ve “Değerler” ile ilgili çok sayıda tanımın olduğu, genel olarak bu tanımlarda; “Değerlerin” önemli, kıymetli, arzu edilme ve insan davranışlarını belirleme gibi hususlarına vurgu yapıldığı görülmektedir.

1.1.1.1. Değerlerin Önemi

İnsanların birlikte yaşadığı toplumsal hayatta kurallar ve değerler vardır. Değerlerin olmadığı bir toplumsal hayat düşünülemez (Hökelekli, 2010). Ulusoy ve Arslan (2014:5)’a göre değerler; “Toplumun mevcudiyeti, beraberliği, işleyişi ve devamlılığı için toplumun bütünü tarafından tasdik edilmiş temel kaide ve kurallar” dır. Toplumlarda değerlere, değerler eğitime muazzam bir ilgi gösterilmektedir (Arthur ve Carr, 2013). Her toplum, geleceğinin gençlerde olduğunu kabul eder ve gençlere yatırım yapar (Berkowitz ve Hoppe, 2009). Bireylerin yaşantılarını yönlendiren değerlerin kazandırılması toplumun geleceği,

huzuru ve devamlılığı için önemlidir (Beldağ, Özdemir ve Nalçacı, 2016). Son zamanlarda gerek dünyada gerekse ülkemizde toplumun huzurunu bozan, toplumun devamlılığını tehlikeye düşüren birçok olay yaşanmaktadır. Bu olayların merkezinde ise değerler konusunda yeterince eğitilemeyen kişiler yer almaktadır (Yazıcı, 2006). Bir toplumda “Güven, barış, adalet, hakkaniyet, merhamet, sorumluluk gibi” temel değerlerin bozulması, bazı değerlerin kaybolması ve önemini kaybetmesi, çocuk ve gençlerin kişiliklerini olumsuz yönde etkiler. Böyle bir durumda bireylerin ve toplumun ruh sağlığı bozulur, toplumsal bütünleşme ve dayanışma zorlaşır, insanlar için hayat değersiz ve anlamsız olur (Hökelekli, 2010). Dünyada ve ülkemizde büyük bir değer bunalımı ve kaybının yaşandığı konunun uzmanları tarafından belirtilmektedir. Asırlardır insanlarımızı bir arada tutarak toplumsal bütünleşmeyi sağlayan, insanların hayatına anlam ve amaç katan birçok değer kaybolmuştur (Hökelekli, 2007).

Değerler, okullardaki ahlaki gelişimi destekler. Olumlu bir ahlaki gelişim de gençlerin başarılarını artırır (Berkowitz, 2011). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda; bir toplumun geleceğinin, o toplumun değerlerini benimsemiş bireylere bağlı olduğu vurgulanmıştır. Öğretim programlarında yer alan “Kök değerler” ise şu şekilde belirtilmiştir: “Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik” (MEB, 2018). Ayrıca kök değerler temel eğitimden ortaöğretimin sonuna kadar bütün derslerin öğretim programlarında yer almaktadır. Bu durum MEB’in okullarda değer eğitimine ne kadar önem verdiğinin göstergesidir.

1.1.1.2. Değerlerin Özellikleri

Değerleri tutum, ihtiyaç, değer sistemi, dünya görüşü gibi ilişkili olduğu kavramlardan ayırt etmek gerekir (Bacanlı, 2017:37). Alanyazında değerlerin özellikleri hakkında araştırmacılar tarafından farklı görüşler ileri sürülmüştür. İleri sürülen görüşler birbirleriyle alakalı birbirini tamamlar niteliktedir (Aydın, 2011).

Schwartz (1992), değerlerin özelliklerini: “Değerler; kavramlar ya da inançlarla, arzu edilen son durum ya da davranışlarla ilgili olma, belirli durumların ötesine geçme, davranış ve olayların seçimi ya da değerlendirmesine rehberlik etme, göreceli önemine göre sıralanma” şeklinde ifade etmiştir.

Rezsohazy (2001, Akt. Bacanlı, 2017:37), ise değerlerin özelliklerini: “(a) Değerlerin kimlik yapıcı işlevleri vardır. (b) Değerler, bireysel ve kolektif eylemcinin eylem sisteminin oluşturucusudur. (c) Değerler, gerçekte kişinin onu koruma veya değiştirme arzusu arasında aracı durumundadır. (d) Değerler, ideolojilerin hammaddelerini sağlarlar. İdeolojiler değer, beklenti ve ilgileri akılcılaştırır. (e) Değerler, tutumları üretir ve davranışa yönlendirir. (f) Değerler sosyal değişimin harekete geçirici gücüdür. (g) Değerler, toplumun devamlılığını sağlar ve onu düzenler; meşruiyet, kanun ve sosyal kontrolün temelini oluşturur.” şeklinde ifade etmiştir.

MEB’ e göre ise değerlerin özellikleri: “(a) Değerler, toplum ya da bireyler tarafından benimsenen birleştirici olgulardır. (b) Toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılan ölçütlerdir. (c) Sadece bilinç değil duygu ve heyecanları da ilgilendiren yargılardır. (d) Değerler, bireyin bilincinde yer alan ve davranışı yönlendiren güdülerdir. (e) Değerlerin normlardan farkı normlardan daha genel ve soyut bir nitelik taşımasıdır. (f) Değerler, normları da içerir.” şeklindedir (MEB, Sosyal Bilgiler Programı, 2005).

Aydın (2011), değerlerin özellikleri konusunda araştırmacıların ortaya koydukları ortak noktaları: “(a) Değerler, fertlerin yapıp ettiklerini rasyonelleştirip içselleştirme imkânı veren olgulardır. (b) Değerler, Schwartz’ın da belirttiği gibi, inanışlar ihtiva eden, dolayısıyla aşkınlıklar taşıyan olgulardır. Her değer inançlar taşır, yani değer olduğu her yerde bir kabul, bir benimseme vardır. (c) Değer, ilgi gösterilen, arzu edilen şeydir. (d) Değerler her alanla ilgilidirler. Yani ekonomik, dini, ailesel, siyasal ve benzeri her alanın değerleri vardır. (e) Nihayet dini-sosyal, kaynağı ne olursa olsun değerler bir biçimde sosyaldirler.” şeklinde ifade etmiştir.

Değerler, genel anlamda toplumda önem verilen, toplumsal fayda sağlayan unsurlardır. Bundan ötürü değerlerin özelliklerinde toplumsal yararına vurgu yapıldığı görülmektedir.

1.1.1.3. Değerlerin Sınıflandırılması

Değer sınıflamaları, değerler eğitimi için yapılan çalışmalara alternatif oluşturması bakımından önemlidir (Acat ve Aslan, 2012). Kişilerin ve toplumların değer yargılarını ortaya koymada yol gösterici olarak kabul edilen değerlerin

sınıflandırılmasında daha çok muhtevasına, özelliklerine ve işlevselliklerine bakılmıştır. Bu sınıflamalardan en yaygın olanları ve en çok kabul görenleri ise; Spranger (1928), Rokeach (1973), Schwartz (1994), ve Unesco'ya (1995) ait olanlardır.

Spranger (1928), tarafından yapılan sınıflama aynı zamanda psikolojide ilk değer testi olarak kabul edilmektedir. Spranger “Bilimsel değerler, ekonomik değerler, estetik değerler, sosyal değerler, politik değerler ve dini değerler” olmak üzere altı gruba ayırmıştır (Güngör, 1998). Bu sınıflama daha sonra Allport, Vernon ve Lindzey (1951), tarafından ölçeğe dönüştürülmüştür.

Rokeach (1973), sınıflamasında değerleri iki ana grupta toplamıştır: amaç değerler ve araç değerler. Bu sınıflamada araç değerler, amaç değerlerin elde edilmesinde gerekli görülen vasıfları temsil eder. Amaç değerler “Rahat bir yaşam, barış içinde bir dünya, başarılı olma, bilgelik, dini olgunluk, eşitlik, gerçek dostluk, güzellikler dünyası, heyecan verici bir yaşam, iç huzur, kendine saygı, mutluluk, gerçek dostluk, özgürlük, aile güvenliği, sosyal kabul, ulusal güvenlik, zevk” iken araç değerler “Bağımsız olma, bağışlayıcı, cesaretli, dürüst, entelektüel, geniş görüşlü, hırslı, itaatkâr, kendini kontrol eden, kibar, kendine hâkim, mantıklı, neşeli, sevecen, sorumluluk sahibi, temiz, yardımsever, yaratıcı olma” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Schwartz (1994), ise değerleri, güdüsel yönden on farklı türde gruplandırmış ve bu gruplarda toplam 56 değer belirlemiştir. Bu sınıflandırmadaki on farklı değer türü şunlardır: “Güç, başarı, hazcılık, uyarılım, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma, güvenlik” (Schwartz, 1992). Ayrıca Schwartz'ın kuramına göre değerler “Kültürel ve Bireysel” olmak üzere iki düzeydedir. Kültürel düzeyde değerler, toplumun genelinin paylaştığı, toplumsal normlara dayanan soyut fikirler olarak belirtilirken, bireysel düzeyde ise değerler, bireyin yaşamını yönlendirmedeki önemi açısından ele alınmaktadır (Schwartz, 1994).

Unesco (1995), tarafından desteklenen ve “Yaşayan Değerler Eğitim Programı (YDEP)” adı altında Birleşmiş Milletlerin 50. yıl dönümü kutlamaları için hazırlanan uluslararası bir projede “İş birliği, özgürlük, mutluluk, dürüstlük, sevgi, alçakgönüllülük, barış, saygı, sorumluluk, sadelik, hoşgörü, birlik” olmak üzere on

iki evrensel değere vurgu yapılmıştır. “Daha iyi bir dünya için değerlerimizi paylaşalım” sloganından yola çıkan bu proje; pek çok dünya ülkesi tarafından kabul edilen bir değer eğitimi programına dönüştürülmüştür (Pilav, Demir ve Demir, 2005:21-22).

1.1.1.4. Değerler Eğitimi

Bacanlı (2017:78), değerler eğitiminin günümüz eğitim sistemleri, eğitim anlayışı ve bilimsellik içinde gerçekleştirilen veya önerilen uygulamalar olduğunu belirtmektedir. Değerler eğitiminin geçmişi Amerika Birleşik Devletleri’nde 1920’li yıllardan itibaren yapılan karakter eğitimi çalışmalarına dayanır (Ulusoy ve Arslan, 2014:7). Değerler eğitimi, genel ve evrensel değerler konusunda öğrencilere farkındalık kazandırmaya yönelik çalışmaları kapsar (Bacanlı, 2011). Değerler eğitiminin amacı; bütün insanlığa ait evrensel değerlere vurgu yaparak karakterli, kişilikli, ahlâklı, sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmektir. Değerler eğitimi bireylerde; “Sevgi, saygı, dürüstlük, sorumluluk, erdem, cesaret, inanç, azim, adalet ve bireysel disiplin gibi.” çok önemli ahlâkî ve medeni değerleri kazandırmayı amaçlamaktadır (Altan, 2011). Değerler eğitimi öğrencilerin kişiliğini iyileştirmesi, geliştirmesi ve topluma karşı sorumluluklarını öğrenmesini kapsadığı için bütün toplumlar değerlerini bilen kişiler yetiştirmek ister (Ulusoy ve Arslan, 2014:7). Bu amacın gerçekleşmesi ve değerler eğitiminin öğrencilerin hayatında yer edinmesi için okul ve sosyal çevre öğrencileri desteklemelidir (Yeşilyurt ve Kurt, 2012).

Aktepe (2014:89)’ye göre değerler eğitimi sürecinin başarıya ulaşması için şu konulara dikkat edilmelidir:

- Aileler, değerler eğitimi konusunda farkındalık yaratmaları için bilgilendirilmelidir.
- Ailelerin değerlerin eğitimi programının hazırlanmasında aktif olarak yer alması sağlanmalıdır.
- Okulda hazırlanacak olan değerler eğitimi programına öğretmenler dâhil edilmelidir. Öğretmenlerin değer eğitiminin ve öneminin farkına varması sağlanmalı, değer öğretim stratejileri hakkında kurslar ve seminerler yoluyla bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

- “Okuldaki değerler eğitimi programına” paralel olarak da ailelere yönelik olarak “Ailede değerler eğitimi programı” hazırlanmalıdır.
- Öğretmen ve ailelerin hazırlanan “Ailede değerler eğitimi programını” özümsemeleri kurs ve seminerler yoluyla sağlanmalıdır.
- Öğretmenlerin ve ailelerin değerler eğitimi, öğretim stratejilerini bilmesi bu sürecin başarıya ulaşması açısından önemlidir.
- Değerlerin eğitiminde kullanılmak üzere ayrıntısıyla değerleri ele alan etkinlik örneklerinin sunulduğu kaynak kitap, eğitsel film, örnek hikâye, yaşantılardan örnek olaylar, animasyonlar, cd vs. kullanılması için gerekli olan çalışmalar yapılmalıdır.
- Üniversitelerin eğitim fakültelerinde değerler eğitimi dersinin okutulması sağlanmalıdır.
- Okul müfredatında “Değerler ve eğitimi” ismiyle zorunlu olamıyorsa seçmeli de olsa bağımsız bir ders olmalıdır.

Ulusoy ve Arslan (2014:10)’a göre değerler eğitimi verildikten sonra: “(a) İyiyi ve kötüyü ayırt edebilen, (b) Doğru yolu bulmuş, (c) Toplumun temel değerlerine sahip çıkacak ve yön verecek, (d) Davranışlarını kontrol edebilen, (e) Kendisi ve başkaları ile ilgili karar verirken adil ve dürüst olan, liyakata önem verebilen, (f) İnsanların sergilediği çirkin, kaba ve istenmeyen davranışların aksine istedik, güzel, faydalı ve kibar davranışlar sergileyen, (g) İnsani değerleri özümseyen temel hak ve özgürlükleri benimseyip uygulayan, kimseyi ötekileştirmeyen bireyler yetiştirilebilir.”

1.1.2. Mesleki Değer

Karabacak (2016), mesleki değeri; “Çalışan bireylerin mesleğini icra ederken davranışlarına yön veren, rehberlik eden kurallar, standartlar ve ilkeler bütünü”; öğretmenlerin mesleki değerini ise “Öğretmenlik mesleğini icra ederken, öğrenciler, toplum ve meslektaşlar ile olan ilişkilerinde yerine getirilmesi gereken sorumluluklar, uyulması gereken kurallar ve ilkeler bütünü” şeklinde tanımlamaktadır.

1.1.2.1. Öğretmenlerin Mesleki Değerleri

Toplumun değer yargılarını yeni nesillere aktarmak eğitimin temel amaçlarından biridir. Bu aktarım sürecinde öğretmenlere önemli görevler düşmektedir (Aktepe ve Yel, 2009). Öğrencileri bilinçlendirmek, değerler üzerinde düşündürmek, onların ahlaki gelişimlerini desteklemek ve kişisel değer anlayışlarının ortaya çıkmasını sağlamak öğretmenlerin bu konudaki önemli görevlerinden bazılarıdır (Sutrop, 2015). Öğretmenlik sıradan bir meslek değildir. Öğretmenliği geçinmek için sıradan bir iş gören öğretmenlik mesleğinin değerlerini benimsememiş kişiler, eğitim sistemine ve topluma büyük zarar vermektedir (Dönmez, 2011). Toplumun temel değerleri, öğretmenlik mesleğinin değerlerini belirler. İdareciler, öğretmenler ve velilerin bu konudaki beklentileri bu değerlerin oluşmasını sağlar (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). MEB, Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde; "Öğretmenlerin, kendilerine verilen grup/sınıf/şubede eğitim ve öğretim faaliyetlerini, eğitim ve öğretim programında belirtilen esaslara göre planlamak ve uygulamak, ders dışında okuldaki eğitim ve öğretim işlerine etkin bir biçimde katılmak ve bu konularda mevzuatta belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlü oldukları belirtilmektedir." (MEB, 2018).

Yıldız (2017), öğretmenlerin sahip olması gereken değerleri: "Hakikat bilinci, saygısı ve sevgisi, sorumluluk bilinci, istekle gayret etmek, sevgi, güven, hizmet etme bilinci, şükür duygusu, iç huzur, denge, empati, adil olmak, dürüstlük, işbirliği, hoşgörü, sabır, kararlı olma, kendiliğinden harekete geçme" olarak ifade etmektedir.

Tunca (2012), öğretmenlik mesleğinin mesleki değerlerinin belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, öğretmenlerin 36 mesleki değere sahip olmaları gerektiğine ulaşmıştır. Sıklık dağılımına göre belirlenen mesleki değerleri: "Gelişime ve yeniliklere açık olma, insanı-öğrenciyi sevme, ayrımcılık yapmama - adil olma, toplumsal sorumluluk alma, işbirliğine açık olma, açık fikirli olma, sabırlı olma, şiddete karşı olma, hoşgörülü olma, dürüst olma, tutarlı olma, özgüvene sahip olma, demokratik olma gibi." şeklinde ifade etmektedir.

Yazar (2018:173-176), öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki değerleri ile ilgili alan yazında tam bir görüş birliği bulunmadığını belirterek öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki değerleri: "Sevgi, saygı, sorumluluk,

bilimsellik, adil olma, sabır, hoşgörü, fedakârlık, dürüstlük, alçak gönüllülük” olarak ifade etmektedir.

Karabacak (2016), sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasında öğretmenlerin sahip olması gereken mesleki değerleri: “Mesleğini özümseme, paydaşlarla etkili iletişim becerisi kazanma, öğrenciye değer verme, bilimsel tutuma sahip olma, empati becerisi geliştirebilme, günceli takip etme, araştırmacı öğretmen olma, aileyle, çevreyle, veliyle, meslektaşlarıyla işbirliği yapabilme becerisine sahip olma, mesleğine, öğrenciye, veliye ve topluma karşı sorumluluk” şeklinde belirtmektedir.

1.1.3. Meslek Kavramı

Literatürde meslek ile ilgili birçok tanım yer almaktadır. TDK'nın güncel Türkçe sözlüğünde meslek; “Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” şeklinde tanımlanmaktadır. Kuzgun (2000), mesleği; “Bireylerin kapasitelerini kullanma, özünü gerçekleştirme, kazanç elde etmek için yapılan faaliyet alanı” olarak tanımlamaktadır. Erdem ve Anılan (2000), mesleği; “Toplumdaki sosyal, ekonomik ve teknolojik yapının gerektirdiği bir işbölümü sonucu ortaya çıkan, bireyin ilgi ve kabiliyeti ile sosyal etkinliklere katılma gereksinimi ve toplumun bireyden sosyal ve ekonomik yaşamda sorumluluk yüklenmesi talebi sonucu ortaya çıkmış olan bir yaşamsal etkinlik dolgusu” olarak tanımlamaktadır. Aydın ve Sağlam (2012)'a göre meslek; “Bireylerin eğitimle edindikleri ve hayatlarını kazanmak için sürdürdükleri düzenli ve kurallı faaliyetler bütünü” olarak tanımlanmaktadır. Yılmaz (2011:378)'a göre meslek; “İnsanların belli bir süre eğitim aldıktan sonra kendi hayatlarını sürdürebilmeleri amacıyla iş yaptıkları uğraşı alanı” dır. Dönmez (2017)'e göre meslekler, toplumun çeşitli ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkmıştır.

Yılmaz (2011:379), bir uğraşı alanının meslek olarak tanımlanmasını sağlayan özellikleri şöyle sıralamaktadır:

Kuramsal bilgiye dayalı beceriler: Bir mesleği icra eden bireylerin o alanda derinlemesine bilgi sahibi olması ve bu bilgileri uygulamaya dönüştürmesi gerekir.

Meslek odası, birliği ya da derneği biçiminde bir yapılanmanın olması: Mesleki birlik ya da meslek odasının mesleğe giriş ve mesleği icra etmede standartları belirleyici, etik kuralları oluşturucu bir rolünün olması gerekir.

Meslek öncesi eğitim: Genellikle meslekler, belirli bir süre hizmet öncesi eğitim gerektirir ve bu eğitimin sonunda bir sertifika ya da diploma verilir.

Mesleğe girişte yeterliklerin değerlendirilmesi: Mesleğe girişte yeterliklerin bir sınav ya da uygulama sürecinde değerlendirilmesi söz konusudur.

İş otonomisi: Bir mesleği icra edenler, işleri üzerinde belirli bir ölçüde kontrole ve serbestliğe sahiptir.

Mesleğin etik kurallarının olması: Etik kuralların ve bu kurallara uyulmadığında uygulanacak yaptırımların tanımlanmış olması gerekir.

Belirli bir statü ve gelir sağlanması: Mesleğin bireylere belirli bir statü ve yaşamını sürdürmesi için belirli bir düzeyde gelir sağlaması gerekir.

1.1.3.1. Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenlik mesleği, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin bir uğraşı alanı olarak ortaya çıkmasıyla doğmuştur. Öğretmenliğin uzun tartışmalardan sonra kendine has özelliklere sahip bir meslek olduğu fikrine varılmıştır (Tezcan, 1985:325). Öğretmenlik mesleği, geçmişi çok eskilere dayanan mesleklerden biridir. Bu mesleği yapan ve bu yolla geçimini sağlayanlara da öğretmen denir (Dönmez, 2011). Öğretmen: “Öğrencilerin davranışları üzerinde çalışan, eğittiği her öğrencisinin önceden saptanmış amaçlara ulaşmasına yardım eden ve onların istedik davranışlara sahip birer birey olmasını sağlayan kişidir” (Demirel, 2012:105). Uludağ (2017), öğretmeni; “Özel ya da resmi bir kuruluştaki belirli bir ücret karşılığında eğitim faaliyetinde bulunan kişi” olarak tanımlamaktadır. Sadık ve Korkmaz (2011), ise öğretmenliği; “Belirli bilgi ve becerileri kazandırmaktan öte bireyin toplumsal yeteneklerinin ve kişisel gelişiminin sağlanmasını hedefleyen bir insanlık mesleği” olarak tanımlamaktadır. Öğretmenlik, Milli Eğitim Temel

Kanunu'nun 43. Maddesinde; "Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" şeklinde tanımlanmaktadır. Öğretmenlik, toplumun temel değerlerini gelecek kuşaklara aktarma ve bilgiye ulaşma vazifesi görmektedir. Bundan dolayı öğretmenlik, insanlık tarihinin en saygın meslekleri arasında yer almaktadır (MEB, Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri, 2017).

Yılmaz (2011:380), öğretmenlik mesleği tanımlarının ortak yönlerini şu şekilde sıralamıştır: " (a) Öğretmenlik mesleğinin öncesinde bir eğitim süreci vardır. Bu eğitim sürecinin kültür, özel alan ve pedagojik formasyon boyutları olmalıdır. (b) Öğretmen, belli bir takım davranışları bireylere kazandırmaya çalışan kişidir. (c) Bu davranışları kazandırabilmesi için bilinçli bir şekilde öğrenme ortamı oluşturulmalıdır. (d) Bu öğrenme ortamı oluşturma işi özel bir takım teknik beceriler gerektirmektedir."

Geçmişten günümüze eğitim sisteminin en temel ögesini öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenliğin temeli öğrenme ve öğretme faaliyetlerinin başladığı insanlık tarihine kadar uzanmaktadır. Öğretmenlik mesleği modern okulların ortaya çıkmasıyla meslek haline gelmiştir. Öğretmenlik günümüzde; "alanda uzmanlık, akademik çalışma, mesleki formasyon ve üniversite diploması" gerektiren kendine özgü bir meslektir (Şimşek, 2009). Bu meslek, önemli mesleklerden biri olarak kabul edilmiş ve öğretmenlere önemli sorumluluklar yüklenmiştir (Aydın, 2009).

Yılmaz (2011:389-390), ülkemizdeki okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki görevlerini: "(a) Öğretmenler, kendilerine verilen sınıfın veya şubenin derslerini, programda belirtilen esaslara göre planlamak, okutmak, bunlarla ilgili uygulama ve deneyleri yapmaktır. (b) Ders dışında okulun eğitim-öğretim ve yönetim işlerine etkin bir biçimde katılmak. (c) Bu konularda kanun, yönetmelik ve emirlerde belirtilen görevleri yerine getirmektir. (d) Öğretmenler kurullarına katılmaktır. (e) Ders yılı içinde yapılan toplantılarda çalışmalar gözden geçirilip değerlendirilmesi eksiklik ve aksaklıkların giderilmesi için alınacak önlemler konusunda görüşler beyan etme. (f) Ders yılı sonunda yapılan toplantıda öğrencilerin devam-devamsızlık ve başarı durumları gözden geçirilir. (g) Zümre öğretmenler kuruluna katılmak. (h) Zümre öğretmenler kurulunda eğitim-öğretim

programları incelemek ve ortak bir anlayış oluşturmaya katkı sağlamak. (ı) Zümre öğretmenler kurulundaki uygulamalarda karşılaşılan güçlükler üzerinde çözüm yolları arınmasını katkı sağlamak. (j) Zümre öğretmenler kurulunda öğrencilerin çalışma ve eğitim durumları ile çevrenin özelliklerini incelemek ve alınacak önlemleri kararlaştırmak. (k) Zümre öğretmenler kurulunda, mesleki eserler ve eğitim alanındaki yeni gelişmelerin incelenmesine katkı sağlamak. (l) Zümre öğretmenler kurulunda uygulamak ve değerlendirmek üzere ortak ölçme ve değerlendirme araçları hazırlanmasını sağlamak. (m) Şube öğretmenler kurulunda; sınıftaki öğrencilerin kişilik, beslenme, sağlık, sosyal ilişkilerin yanı sıra, ailenin ekonomik durumu değerlendirilerek alınacak önlemler konusunda görüş beyan etmek ve bu sürece olumlu katkılar sağlamak. (n) Okullarda yapılan sosyal etkinlik çalışmalarını planlamak ve liderlik yapmak. (o) Okuldaki okul-aile işbirliği konusunda üzerine düşen görevleri yapmak. (p) Okuldaki genel işleyişe engelleyecek davranışlar sergilememek. (r) Okulda huzuru bozacak davranışlar sergilememek.” şeklinde belirtmektedir.

1.1.3.1.1. Öğretmenlik Mesleğinin Özellikleri

Öğretmenlik, insanlık tarihinin en kadim ve en vazgeçilemez meslekleri arasında ilk sırada yer alır (Gündoğdu, 2013). Öğretmenlik mesleğinin ortaya çıkış tarihi hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak; öğretme ve öğrenmenin insanlık tarihiyle başladığı kabulüyle öğretmenliğin geçmişi çok eskilere dayanan bir meslek olduğu söylenebilir (Oktay, 1991). Öğretmenlik, dünyanın birçok ülkesinde 19. yüzyıldan itibaren bir meslek olarak kabul edilmiştir (Özoğlu, Gür ve Altunoğlu, 2013).

Kavcar (2002)’ a göre eğitimin en önemli ögesini öğretmen oluşturur. Çünkü; iyi bir eğitimi ancak iyi öğretmenler yapar. İyi bir öğretmenin; “Genel kültür, alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi gibi” mesleki özelliklere ve “Kişinin mesleğe yatkınlığı, öğretmenliğin gerektirdiği örnek olma, model olma gibi” kişisel özelliklerinin olması gerekir. Çelikten, Şanal ve Yeni (2005), öğretmenin; “Öğrenmeyi ve sınıfta disiplini sağlayan, güvenilir bir kişi” olduğunu belirterek, öğretmende bulunması gereken kişisel özellikleri: “Öğrencilere karşı açık görüşlü ve objektif olma, öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini dikkate alma, eğitimle

ilgili sorunları bilimsel yöntemlerle araştırabilme, eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alma, yenilik ve gelişmelere açık, kendini sürekli yenileyebilme, toplumsal değişimleri anlayıp yorumlayabilme, eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından takip etme, araştırmacı bir yapıya sahip olma ve yüksek başarı beklentisi.” şeklinde sıralamaktadır. Öğretimde bulunması gereken mesleki özellikleri ise “Zamanı etkili kullanma, derse zamanında başlama ve dersi zamanında bitirme, diğer yönetici ve öğretmenlerle işbirliği yapma, öğrencilerin sorunlarını, fizyolojik, duygusal, sosyal özelliklerini bilme ve buna göre davranma, öğrencilerin problem çözme, sistematik ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye çalışma, öğrendiklerini pratiğe dönüştürebilen bireyler yetiştirme, öğrencileri bir üst öğrenime, topluma ve hayata hazırlamaya çalışma, öğretim ve öğrenmeyle ilgili son gelişmeleri izleme ve sınıfta uygulamaya çalışma, sınıf yönetiminin tüm etkinliklerinde öğrencinin katılımını esas alma, kendini sürekli geliştirmenin arayışı içinde olma, güvenilir ve geçerli ölçme tekniklerini kullanarak öğrenci başarısını objektif değerlendirme, öğrencilere, eğitimin, öğrenmenin yaşam boyu devam eden bir süreç olduğu bilincini kazandırma, özgür bir sınıf ortamı hazırlayarak öğrencilerin girişken, kendini gerçekleştirebilen bireyler olmasını sağlamaya çalışma, her türlü öğretim yöntem, teknik ve stratejilerinden öğretimde yararlanma.” şeklinde sıralamaktadır.

Bir öğretmenin olumlu kişilik özelliklerine sahip olması son derece önemlidir. Fakat öğretmenin olumlu kişilik özelliklerinin yanında mesleğinin gerektirdiği akademik bilgi, beceri ve yeterliklere de sahip olması gerekmektedir. Bu sayede öğretmen etkili bir öğretim hizmeti yerine getirmiş olur. Ayrıca öğretmenlerin mesleki olarak temel görevi öğrencilerine rehberlik ederek onların öğrenmelerini sağlamaktır (Yazar, 2018:164).

1.1.3.1.2. Öğretmenlerin Roller

Genel olarak rol, “Toplumda belirli bir statüde bulunan bir bireyden göstermesi beklenen davranışlar seti” olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenlerin rolleri; toplumlara, toplumun kültürel özelliklerine, zamanın koşullarına ve yetiştirilmek istenen insanın özelliklerine göre farklılaşmaktadır (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Çelikten, Şanal ve Yeni (2005), öğretmenlere yüklenen bazı rolleri şu şekilde açıklamıştır:

Temsilcilik: Temsilcilik, öğretmenin dışa vuran önemli işlevlerinden biridir. Bu rolde öğretmen, dışa açılarak kurumunu bulunduğu çevrenin şartlarına uygun biçimde düzenli bir şekilde yönetir.

Liderlik/Başkanlık: Yönetme; liderlik ve rehberlik etmedir. Öğretmen, içinde bulunduğu öğretmen ve öğrenci grubunda liderlik rolü üstlenmektedir.

Öğreticilik: Öğretmen, uzmanı olduğu alanıyla ilgili bilgileri aktaran kişidir. Sınıfındaki farklı seviyedeki öğrencilerin en iyi şekilde öğrenmelerini sağlayacak yolları bularak buna uygun plan ve program yapar.

Arabuluculuk: Birden çok kişinin çalıştığı kurumlarda çıkar çatışmaları, anlaşmazlıklardan kaynaklanan problemlerin yaşanma ihtimali yüksektir. Öğretmen, kurumlarda yaşanan bu tür sorunlarda arabulucu rolü üstlenir.

Hakemlik: Öğretmen, okulda toplum içerisinde hakem rolünü üstlenerek iyiyi kötüyü, haklıyı haksızı, suçlu ile suçsuzu ayırt etme rolünü üstlenir.

Rehberlik: Öğretmen, öğrencilerinin sorunlarıyla ilgilenmek, sorunlarının çözümünde yardımcı olmak, bazı durumlarda öğrencilerine nasihat ederek öğrencilerinin toplumun iyi bir üyesi olmalarını sağlamak için çaba sarf etmek durumundadır.

Yargıç, Bilgiç ve Dedektif Öğretmen: Öğretmen, öğrencilerin gözünde adalet sağlayıcıdır. Öğrencilerinin gözünde öğretmen çok şey bilir. Öğrenci bilmediği her şeyi öğretmene sorar. Öğrencilerin öğretmenlerinden beklediği rollerden biri de dedektiftir. Öğrenciler, çeşitli şikâyetlerde bulunarak öğretmenden adeta bir dedektif gibi çalışmasını ve cezalandırma yapmasını isteyebilir.

Tezcan (1985:386), öğretmenin rolünü, okuldaki rolü ve çevredeki rolü olarak iki gruba ayırmakta ve öğretmenin okuldaki rollerini: “Bilgi yayıcılık, disiplincilik, yargıçlık, sırdaşlık, ana-babalık rolü, toplumsallaştırma, metodolojisi olarak öğretmen, önderlik ve nasihatçılık” şeklinde sıralamaktadır. Öğretmenin çevresel rollerini ise: “Çevre kalkınmasına katılma, çevrede önder olma, toplumsal yabancılaşma, orta sınıf ahlâkı savunucusu olma, kültürlü kişi olma, yeni düşünceler

önderi olma, çocuk eğitimi uzmanı ve idealist öğretmen olma” şeklinde sıralamaktadır.

1.1.3.1.3. Öğretmenlik Mesleğinin Yeterlikleri

Ülkemizde öğretmenlerin nitelik ve yeterliklerini Milli Eğitim Bakanlığı belirlemektedir. MEB, öğretmenlik mesleği genel yeterliklerini güncellemek için ilgili birçok kurumla işbirliği yapmış; alanında uzman çok sayıda akademisyen ve öğretmenin konuyla ilgili görüşü alınmıştır. Ayrıca birçok uluslararası kuruluşun “Avrupa Konseyi, Dünya Bankası, ILO, OECD, UNESCO ve UNICEF gibi” ve ülkenin “ABD, Avustralya, Finlandiya, Fransa, Hong-Kong, İngiltere, Kanada ve Singapur gibi” yeterlik belgeleri incelenmiştir. Bu çalışmalar sonucunda Öğretmenlik Mesleğinin Genel Yeterlikleri; “Mesleki Bilgi”, “Mesleki Beceri”, “Tutum ve Değerler” olmak üzere üç yeterlik alanı ve bunların alt dalları olarak on bir yeterlik ve bu yeterliğe ilişkin altmış beş göstergeden oluşmaktadır. Öğretmenlerin yeterlik alanları ve bu yeterlik alanları içerisinde yer alan genel yeterlikler aşağıdaki Tablo 1’de yer almaktadır (MEB, 2017).

Tablo 1

Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

A Mesleki Bilgi	B Mesleki Beceri	C Tutum ve Değerler
A 1. Alan Bilgisi	B 1. Eğitim ve Öğretimi planlama	C 1. Milli Manevi ve Evrensel Değerler
Alanında sorgulayıcı bakış açısını kapsayacak şekilde ileri düzeyde kurumsal, metodolojik ve olgusal bilgiye sahiptir.	Eğitim öğretim süreçlerini etkin bir şekilde planlar.	Milli, manevi ve evrensel değerleri gözetir.
A 2. Alan Eğitimi Bilgisi	B 2. Öğrenme Ortamları Oluşturma	C 2. Öğrenciye Yaklaşım
Alanının öğretim programına ve pedagojik alan bilgisine hâkimdir.	Bütün öğrenciler için etkili öğrenmenin gerçekleşebileceği sağlıklı ve güvenli öğrenme ortamları ile uygun öğretim materyalleri hazırlar.	Öğrencilerin gelişimlerini destekleyici tutum sergiler.
A 3. Mevzuat Bilgisi	B 3. Öğretme ve Öğrenme Sürecini Yönetme	C 3. İletişim ve İşbirliği
	Öğretme ve öğrenme sürecini etkili bir şekilde yürütür.	Öğrenci, meslektaş aile ve eğitimin diğer paydaşları

Tablo 1 (Devam) Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri

Birey ve öğretmen olarak görev hak ve sorumluluklarına ilişkin mevzuata uygun davranır.	B 4. Ölçme ve Değerlendirme	ile etkili iletişim ve işbirliği kurar.
	Ölçme ve değerlendirme, yöntem teknik ve araçlarını amacına uygun kullanır.	C 4. Kişisel ve Mesleki Gelişim Öz değerlendirme yaparak, kişisel ve meslek gelişimine yönelik çalışmalara katılır.

1.1.4. Tutum Kavramı

TDK'nın Güncel Türkçe Sözlüğünde tutum: "Tutulan yol, tavır" olarak tanımlanmaktadır. Eğitim Sözlüğünde (2012:136), tutum; "Bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilim" olarak tanımlanmaktadır. İnceoğlu (2010:13), tutumu; "Bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimi" olarak tanımlamaktadır. Baykara Pehlivan (2008)'a göre tutum; "Bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir." Semerci ve Semerci (2004)'ye göre tutum; "Bireyin psikolojik olarak bir obje, kişi, durum vb. ne ilişkin davranış, düşünce ve duygularına yön verme, ondan yana olma ya da karşı olma durumu" dur. Temizkan (2008), tutumla ilgili birçok tanımın olduğunu belirterek, tutumu; "Bireyin, herhangi bir durum, olay veya nesneyle ilgili olarak sahip olduğu tepki eğilimi" olarak tanımlamaktadır. Aydın ve Sağlam (2012), alanyazında tutum kavramıyla ilgili çeşitli tanımlar yapıldığını, yapılan tanımların tutumun farklı yönlerini vurguladığını belirtmektedir. Bu tanımlar: Özlü (2001)'ye göre tutum; "Bireyin geçmiş yaşantı ve deneyimleri sonucunda oluşturduğu ön düşünce olup gözlenebilen bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir." Türker ve Turanlı (2008), tutumu; "Bir kimsenin ele alınan bir nesneye, bir duruma veya olaya karşı olan olumlu veya olumsuz tavrı" olarak tanımlamaktadır. Eğitim Terimleri Sözlüğünde ise tutum; "Bireyi belli insanlar, nesnelere ve durumlar karşısında belli davranışlar göstermeye iten öğrenilmiş eğilim" olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2003). Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar (2014:132), tutumu; "Belirli bir sosyal nesne

konusunda bireyde var olan bilişsel, duygusal, yargısal ve davranışsal bileşenlerden oluşan gizil eğilimler” olarak tanımlayarak; son yıllardaki tutum tanımlarını şu şekilde sıralamaktadır: “Tutum, bireylerin, farkında oldukları bir nesne ile ilgili değerlendirmelerini içerir” (Pratkanis ve Greemvald, 1989). “Tutumlar bir objenin olumlu veya olumsuz değerlendirilmesidir” (Zanna ve Rempel, 1988). “Tutumlar çeşitli objelerin bellekte saklı tutulan değerlendirmeleridir” (Judd, Ryan ve Park, 1991).

1.1.4.1. Tutumun Öğeleri

Tutumun birbirleriyle uyumlu “Bilişsel, Duygusal ve Davranışsal” olmak üzere üç ögesi vardır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014:132). Tutum, “Bu üç oluşturucu ögenin kendi aralarındaki örgütlenmeleri sonucunda ortaya çıkan bir duruş, bir tavır alıştır” (Demirel ve Ünişen, 2018).

Duygusal Öge: Tutum objesi hakkında sahip olunan bilgileri kapsar (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014:133). Çevre ile ilgili bilgi, duyum ve deneyimlerin sınıflandırılmasının, bu sınıflandırmaların olumlu ya da olumsuz olaylarla, arzulanan ya da arzulananmayan amaçlarla ilişkilendirilmesidir. Bu ilişki tutumun duygusal ögesini temsil eder (İnceoğlu, 2010:21).

Zihinsel (Bilişsel) Öge: Tutum objesine karşı gözlenebilen duygusal tepkilerdir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014:133). Tutumun bilgiye, düşünceye dayanan ögesidir (Demirel ve Ünişen, 2018). Kişinin düşünsel ya da zihinsel süreciyle bağlantılı olup, bu sürecin sistemleştirilmesi ve sınıflandırılmasıyla ilgili ögedir. Bu tür sınıflandırmalar kişinin farklı durumlar, nesnelere ve kişilerle ilgili algılamalarını etkileyerek bu uyarılara karşı kişinin tepkilerinin de farklı olmasını sağlar (İnceoğlu, 2010:24).

Davranışsal Öge: Tutum objesine karşı gözlenebilen tüm davranışlardır (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014:133). Bu davranışlar sözler ya da diğer hareketlerden gözlemlenebilir. Bunlar kişinin alışkanlıkları, normları ve söz konusu tutum nesnesi ile doğrudan ilişkili olmayan tutumlarının da etkisi altındadır (İnceoğlu, 2010:25).

1.1.4.2. Tutumun İşlevleri

İnceoğlu (2010:33-38), tutumun: “Bilgi birikimi sağlamak, araçsallık, değer ifade edicilik ve ego koruyuculuk” işlevlerinin olduğunu belirterek bu işlevleri şu şekilde açıklamaktadır:

a) Tutumun Araçsal İşlevi: Bazı tutumların öncelikli anlamı, kişiye sağladığı faydadır. Bu tür tutumlar, kişiye yarar sağlama bakımından içinde yaşadıkları toplumsal koşullar ile kişiyi belirli bir uyum içinde tutma özelliğine sahiptir.

b) Tutumların Ego Savunmacı İşlevi: Tutumun bir işlevi de savunma mekanizması olarak egoyu korumaktır. Kişinin kişiliğini koruyarak, temel değerlerine yönelik tehlikeleri önleyen bir yapısı vardır.

c) Tutumun Değer İfade Edici İşlevi: Tutumların bir diğer işlevi de psikolojik kimliğe ait değerleri açıklamaktır. Kişi kendisini öz değerleri bakımından ifade etmek ve görmek istediği biçimde algılamak için tutumlar geliştirir. Bu göreve sahip tutumlar, kişinin benlik kimliğini tanımlar ve güçlendirir.

d) Tutumun Bilgi İşlevi: Tutumlar, salt istek ve beklentilerin doyumu amaçlı ortaya çıkmazlar, kişinin sahip olduğu bilgi birikimi doğrultusunda istediği bilgiye ulaşmasındaki araçsallıkları açısından da oluşturulabilirler. Kişinin bir şey hakkında hiç bilgisi yoksa çeşitli araçlar kullanarak konu ile ilgili olumlu ya da olumsuz tutumlar oluşturabilir.

1.1.4.3. Tutum ve Davranış Arasındaki İlişki

Tutumla davranış aralarında yakın ilişki olan iki kavramdır. Tutumlar davranışları yönlendirir. Tutumların incelenmesi ile tutumların işleyişine yönelik birtakım çıkarımlar elde edilerek, davranışlarla ilgili ön bilgi elde edilir (İnceoğlu, 2010:49).

1.1.4.4. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum

Öğretmenlik mesleği; mesleki bilgi, beceri ve tutumları gerektirir (Temizkan, 2008). Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum; “Bireyin öğretmenlik mesleği hakkındaki düşünceleri, ona karşı hissettikleri ve mesleği icra ederken ortaya koyduğu performansı” şeklinde tanımlanır (Camadan ve Duysak, 2010).

Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutumları, mesleği algılayışlarını yansıtır (Çeliköz ve Çetin, 2004). Eğitimin temel unsurlarından biri olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine karşı olumlu tutum sergilemesi önemlidir. Öğretmenlerin mesleklerine ilişkin olumlu tutum geliştirebilmeleri için öncelikle öğretmenlik mesleğini sevmeleri, mesleklerini benimsemeleri gerekmektedir (Tunçeli, 2013). Öğretmenlerin; mesleklerini sevmeleri, mesleklerine bağlı olmaları, mesleklerinin önemini bilmeleri ve mesleklerinin öneminden dolayı kendilerini sürekli geliştirmek durumunda olmaları mesleklerine yönelik tutumlarıyla alakalıdır (Temizkan, 2008). Öğretmenin mesleki heyecanı, kişiliği, karakteri ve davranışları öğrencisini etkiler. Öğretmen öğrencilerin olumlu veya olumsuz davranış kazanmalarını sağlar. Bundan dolayı öğretmenin mesleği ile ilgili genel yeterliklerinin yanında mesleğine karşı geliştirdiği tutum da önemlidir. Mesleğe yönelik olumlu tutum örneğin; “Mesleğe ilgi duymak, çocukları sevmek, eğitim ve öğretimin önemini görebilmek vb.” öğrenme ve öğretmeyi kolaylaştırarak başarıyı artırır. Mesleğe yönelik olumsuz tutumlar ise örneğin; “Öğrencileri sevmemek, kendini geliştirmemek, heyecanlı ve istekli olmamak vb.” başarıyı düşürür (Semerci ve Semerci, 2004). Demirel ve Ünişen (2018), öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve davranışlarını “Otoriter, İlgisiz, Demokratik Tutumlar” olmak üzere üç guruba ayırmaktadır.

Otoriter Tutumlar: Gücün göstergelerinden olan otoriterlik, öğretmenlerin sınıftaki müdahale ve tutumlarındaki başlıca kaynaklarından biridir. Öğretmen sınıftaki önder kişiliktir. Dolayısıyla sınıfta otorite kullanır. Otoritenin kullanım şekli sınıf ortamına göre değişiklik gösterdiği kadar, öğretmenin karakter ve kişiliğine de bağlıdır (Çifçili, 2009).

İlgisiz (Umarsamaz) Tutumlar:

Tezcan (1985:385), ilgisiz öğretmenin davranış özelliklerini ve öğrenciye etkisini şu şekilde açıklamaktadır: İlgisiz öğretmen, öğrencilerle ilgilenmez, onlara rehberlik etmez. Karar vermekte zorlanır. Yaptığı çalışmalarda belli bir amaç bulunmaz. Plansız çalışır. Tutarlı değildir. Öğrenciler arasında huzursuzluk ve kararsızlık ortamı yaratır. İlgisiz öğretmende öğrenci, derste serbesttir. Derste belli bir amaca yöneltilmediğinden hayatta da belli bir amaca yönelemez. Derste disiplinli davranmadığı için hayatı boyunca disiplinsiz olur. Sınıfta öğrenme ve

çalışma atmosferi zayıftır. Öğrenciler, sınıfta istediklerini yaptıklarından bu isteklerin birbirinden farklı olması halinde öğrenciler arasında sık sık çatışmalar ortaya çıkar.

Demokratik Tutumlar: Öğretmen, öğrencilerine güven duyar. Öğrencilerinin duygu ve düşüncelerini önemser. Eleştiriye önem verir. Değerlendirme yaptığında objektif kalır. Öğrenciler dersin asıl hazırlayıcı ve yürütücüleridir. Öğretmen sadece yardımcıdır. Öğrencileri grup halinde çalışmaya teşvik ederek, öğrencilerin sorumluluk almalarını sağlar (Tezcan, 1985: 383-384).

1.2. Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde mesleki değer ve mesleki tutum ile ilgili yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

1.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

1.2.1.1. Mesleki Değerler ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Tunca (2012), araştırmasında öğretmenlik mesleğinin mesleki değerlerini, ilköğretim öğretmenlerinin mesleki değerlere sahip olma durumlarını belirlemeyi ve öğretmenlere yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmeyi amaçlamıştır. Karma yöntem ile gerçekleştirilen araştırmada “Öğretmenlerin Sahip Olmaları Gereken Değerler Anketi” ile “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği”, “Öğretmenlerin Mesleki Değerlerini Belirlemeye Yönelik Kompozisyon Formu” ile “Öğretmenlerin, Meslektaşlarının Mesleki Değerleri ile İlgili Görüşlerini Belirleme Anketi” kullanılmıştır. Araştırma sonunda, öğretmenlerin mesleki değerleri cinsiyetlerine göre “İşbirliğine Açık Olma” alt boyutunda kadınlar lehine, branşa göre ise “Kişisel ve Toplumsal Duyarlılık”, “İşbirliğine Açık Olma” alt boyutlarında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır. Kıdeme göre “Kişisel ve Toplumsal Duyarlılık” ve “Şiddete Karşı Olma” alt boyutlarında anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu, meslektaşlarının mesleki değerlere sahip oldukları konusunda görüş belirttiler.

Albayrak (2015), araştırmasında ilköğretim öğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmen yetkinliği arasındaki ilişkiyi incelemiştir. İlişkisel desende tasarlanan

araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılında Erzurum il merkezinde ilkokullarda görev yapan 464 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği”, “Ohio Öğretmen Yetkinlik Ölçeği” ile araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde ilkokul öğretmenlerinin mesleki değerler ölçeği ile öğretmen yetkinliği ölçeklerinden elde edilen puanlar arasındaki ilişkilerin saptanması için Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Analizinden yararlanılmıştır. İlkokul öğretmenlerinin mesleki değerler ölçeğinden elde edilen puanlarının öğretmen yetkinliği ölçeğinden elde edilen puanları yordama düzeyinin belirlenmesinde ise Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonunda ilkokul öğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmen yetkinlikleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karabacak (2016), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Verilerin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonunda, sınıf öğretmenin en önemli özelliklerinden birinin unutulmayan öğretmen olma, ebeveynin üzerinde bir pozisyona sahip olma, öğretmenliğin ilkokul sürecinde sürekliliği gerektiren bir meslek olması, öğrencinin öğretmenini sevmesi gereken bir meslek olması gerekliliği, araştırmacı öğretmen olma, öğrenme ortamını özgür ve eğlence merkezi haline getirme, her öğrenciyi sınıfın bir üyesi görme, öğrenci yeteneğinin uzman kişiler tarafından keşfedilmesi, sınıf öğretmenliğinin disiplinler arası bir alan olması, sınıf öğretmenliğinin profesyonel bir meslek olması, sınıf öğretmenlerinin ölçme ve yönlendirme yeteneğine sahip olmaması maarif müfettişlerinin tamamı ve okul yöneticilerinin bir kısmı tarafından yansıtılmasına karşın sınıf öğretmenleri ve öğrenci velileri tarafından sınıf öğretmenin ölçme ve yönlendirme yeteneğine sahip olduğu, mutlu sınıf ortamı oluşturma, çalışmalarını bilimsel bilgilere dayalı olarak yürütme temalarına ulaşılmıştır.

Duman (2016), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin kendi algılarına göre mesleki değerlere sahip olma düzeylerini ve mesleki değerlerin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Nicel olarak tasarlanan araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Bartın il merkezinde görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın

örneklemini ise evren içinden tesadüfi örnekleme yoluyla belirlenen 162 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Tunca ve Sağlam (2013), tarafından geliştirilen “İlköğretim Öğretmenlerine Yönelik Mesleki Değerler Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonunda, sınıf öğretmenlerinin en yüksek düzeyde “Farklılıklara Saygı Duyma” en düşük düzeyde ise “Şiddete Karşı Olma” alt boyutlarında mesleki değerlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yılmaz (2018), araştırmasında ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin bireysel yenilikçilik ile mesleki değerlerini yansıtmaya düzeylerini belirlemeyi, öğretmen görüşlerinin kişisel değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymayı amaçlamıştır. İlişkisel tarama modeliyle gerçekleştirilen araştırmanın çalışma gurubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Bolu merkez ilçede ilköğretim kurumlarında görev yapan 529 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; “Kişisel Bilgi Formu”, “Bireysel Yenilikçilik Ölçeği” ve “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonunda öğretmenlerin yüksek düzeyde yenilikçi oldukları, cinsiyet, yaş, kıdem, çalışan sayısı, branş, öğrenim durumu değişkenlerinin öğretmenlerin bireysel yenilikçiliğe yönelik görüşlerinde anlamlı fark oluşturmadığı, cinsiyet değişkeni bireysel yenilikçiliğin deneyime açıklık ve risk alma alt boyutlarında, branş değişkeninde ise risk alma boyutunda anlamlı fark oluşturduğu, branş değişkeni hem toplamda hem de kişisel ve toplumsal sorumluluk ve işbirliğine açıklık alt boyutlarında anlamlı fark oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.2.1.2. Mesleki Tutum ile İlgili Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Şenol (2004), araştırmasında öğretmenlerin mesleki tutumlarının okul yönetimine ilişkin görüşlerine etkisini ve bu ilişkinin kız meslek liseleri ile genel liseler arasında farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu 561 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada “Yönetim Yönelim Ölçeği” ve “Mesleki Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen verilere dayanarak öğretmenlerin mesleki tutumları ile yönetim yönelimleri arasındaki ilişki saptanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonunda, öğretmenler OYY yaklaşımını 4,14 ortalama puan ile OMY yaklaşımını da 3,83 ortalama puan ile çoğunlukla uyumlu olarak değerlendirmekte, öğretmenlerin yönetim yönelimleri

okul türü, cinsiyet ve branş değişkenlerinde farklılık göstermezken diğer değişkenlerde anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır.

Korkmaz (2009), araştırmasında ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile mesleki tutum düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Tarama modelindeki araştırmanın çalışma gurubunu 414 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada “Okul Yaşam Kalitesi Ölçeği” ve “Öğretmen Tutumu Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistikler, t-testi, varyans analizi, Kruskall Wallis ve Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin okullarının yaşam kalitesini genel olarak olumlu algıladığı, 40 ve üzeri yaş grubundaki öğretmenlerin mesleki sorumluluklarının daha yüksek olduğu, bekâr öğretmenlerin evli öğretmenlere göre daha olumlu öğretmen tutumu içinde oldukları, çocuk sahibi olma durumunun öğretmenlerin öğretmen tutumunda farklılaşma yaratmadığı, eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlere göre ve lisans tamamlama programı mezunu öğretmenlerin eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlere göre daha fazla mesleki sorumluluklara sahip oldukları, mesleki kıdemi 20 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin mesleki sorumluluklarının daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İpek (2015), araştırmasında okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi, öz yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, “Okul Öncesi Öğretmenlerin Öz yeterlik İnançları Ölçeği” ve “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada sonunda, öğretmenlerin sınıf yönetimi öz-yeterlik inançlarının iletişim becerileri ve planlama alt boyutlarında cinsiyetlerine bağlı olarak; öğrenme-öğretme süreci, aile katılımı ve planlama alt boyutlarında ise branş değişkenine bağlı olarak istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı, öğretmenlerin öz-yeterlik inançlarının kıdem, görev yaptıkları okulun bulunduğu yer ve medeni durum değişkenlerine bağlı olarak hiçbir alt boyutta istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, okul öncesi öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, branş değişkenine bağlı olarak sevgi ve değer alt boyutlarında; cinsiyet değişkenine bağlı olarak ise bütün alt boyutlarda (sevgi, değer ve uyum) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılaştığı,

öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının kıdem, okulun bulunduğu yer ve medeni durum değişkenlerine bağlı olarak hiçbir alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının, sınıf yönetimi öz-yeterlik inançları üzerinde belirleyici etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Doğan (2017), araştırmasında sosyal bilgiler öğretmenleri ile öğretmen adaylarının branşlarına yönelik mesleki tutum düzeylerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Niğde de görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri, Aksaray Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi ve Bartın Üniversite'sinin Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören her sınıf düzeyindeki öğretmen adayları ile birlikte yürütülmüştür. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen “Mesleki Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırma sonunda, Sosyal Bilgiler öğretmen ve öğretmen adaylarının branşlarına yönelik mesleki tutum düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermeyecek düzeyde birbirine yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

1.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

1.2.2.1. Mesleki Değerler ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Jones (2003), araştırmasında öğretmenlerin kişisel ve mesleki değerlerini, inançlarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Nitel desende tasarlanan araştırmanın veri toplama aracını yarı yapılandırılmış anketler ve görüşmeler oluşturmaktadır. Araştırma on uzman öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonunda öğretmenlerin; öğretimin teknik yönlerinde uzman olmalarının yanında aynı zamanda kişisel ve mesleki yaşamlarının etkileşimlerinden kaynaklanan çatışmaları yönetmek için mesleki yeteneklerini geliştirmeleri gerektiği, nitelikli öğretmenlerin, profesyonel özerklik ve kurumsal uygunluk dengesini müzakere ederek, kişisel inanç ve değerlerini mesleğin beklentileri ile uzlaştırmak gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sunley ve Locke (2010), “İngiltere Ortaokul Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerini Keşfetme: 2000'den Beri Literatüre Genel Bir Bakış” adlı

araştırmasında, İngiltere’de ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin sahip oldukları değerlerle ilgili literatürü taramayı ve bu değerlerin okullardaki örgütsel değerlerle uyumlu olup olmadığını belirlemeyi amaçladılar. Bu araştırma, İngiltere'deki ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin kişisel değerleri hakkında bireyler, gruplar ve okullardan elde edilen verileri kullanarak yürütülen, iki yıl süren deneysel bir araştırmadır. Araştırma kapsamında ortaokul da görev yapan öğretmenlerin mesleki değerleri ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapıldı. Araştırma yakın tarihli çalışmalarla (2000 yılından itibaren) sınırlandırılmış ve esas olarak İngiltere ve orta öğretime odaklanmıştır. Araştırma, eğitim veri tabanı, eğitim endeksleri ve daha geniş disiplinleri kapsayan bir veri tabanı olan elektronik günlük hizmeti kullanılarak yapıldı. Bulunması zor araştırma raporlarına ulaşmak için, önemli dergilerin elle aranması ve mevcut yayın listelerine atıfta bulunma gibi ek stratejiler benimsendi. Araştırma sonunda, değerlerin tartışıldığı edebi bağlamlardan türetilmiş bir anlayış çerçevesi sunmakta, ortaokul öğretmenlerinin sahip olduğu değerler ve çalıştıkları okulların örgütsel değerleri ile uyumu hakkında güncel anlayışları destekleyen çok az deneysel veri olduğunu, öğretmenlerin sahip oldukları örtük değerlerin belirgin hale geldiği sonucuna ulaşılmıştır.

Baig ve Shah (2013), araştırmasında, öğretmenlerin kişisel değerlerini, algılarını, farkındalık düzeylerini ve öğrencilerinin Pakistan'ın belirli sosyal ve kültürel değerleri üzerindeki etkilerini ortaya koymayı amaçladılar. Nitel paradigma içerisinde yapılan bu çalışmanın çalışma gurubunu üç farklı okulda görev yapan altı öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonunda öğretmenler; ahlak ve etik, rol modelleme, sevgi ve empati, ulus oluşturma ve mesleki yeterliliği öğretmenlerin kişisel değerleri olduğunu, bu değerler arasında ahlak ve etiğin öğretmenlerin en öne çıkan değeri olduğunu, deneyimli öğretmenlerin, mesleğe yeni başlayan öğretmenlere göre ulusal, sosyo-ekonomik gelişimsel tabloyu göz önünde bulundurmaya çalıştıklarını, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleklerinin profesyonel ve teknik özelliklerine daha fazla odaklandıkları sonucuna ulaştılar.

Vermunt (2016), araştırmasında öğretmenlerin kişisel ve mesleki değerlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma nitel desende tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu iki öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonunda

öğretmenlerin mesleki değerlerinin; hizmet etmek, sosyal adaleti sürdürmek ve kendini tanımak olduğu sonucuna ulaşmıştır.

1.2.2.2. Mesleki Tutum ile İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Hussain, Jamil, Noor, Sibtain ve Ali Shah (2011), araştırmasında ortaokul öğretmenlerinin mesleki tutumları ile öğretim davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu elli öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmenlerin öğretim davranışları ve mesleki tutumlarını belirlemek amacıyla iki tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonunda öğretmenlerin mesleki tutumları ve öğretim davranışları arasında yüksek bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Maskit (2011), araştırmasında öğretmenlerin eğitim yönelimi ve çeşitli öğretim stratejileriyle ilgili pedagojik değişikliklere yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu ilkokullarda, ortaokullarda ve liselerde görev yapan 520 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonunda öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin farklı aşamalarında anlamlı farklar olduğu, kariyer hayal kırıklığı aşamasında ve kariyer önleme aşamasında öğretmenler en düşük ortalama puanları elde ettikleri, yetkinlik geliştirme aşamasındaki öğretmenler ile coşku ve büyüme aşamasındaki öğretmenler en yüksek ortalama puanlara sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Ahmad, Said, Zeb, Sihatullah ve Rehman (2013), “Öğretmenlerin Mesleki Tutumlarının Öğretim Performansına Etkisi” adlı araştırmasında öğretmenlerin mesleki tutumları ile mesleki performansları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmanın çalışma gurubunu 250 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma sonunda mesleklerine karşı olumlu tutum sergileyen öğretmenlerin eğitim sürecinde daha iyi performans sergiledikleri, mesleklerine karşı daha iyi motive oldukları, okuldaki akademik etkinliklere coşkuyla katıldıkları, öğrencilere saygı duydukları sonucuna ulaşmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin açıklanmasında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının rolünü ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma, ilişkisel tarama modelindedir. Tarama modeli, geçmişte ya da var olan bir durumu var olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. İlişkisel tarama modeli ise iki veya daha çok değişken arasındaki birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir. Bu tür araştırma modelinde ilişki aranacak değişkenler tekil tarama modelinde olduğu gibi ayrı ayrı sembolleştirilerek, sembolleştirilenin ilişkisel bir çözümlenmeye imkân verecek şekilde yapılması gerekmektedir (Karasar, 2014:77-81). Bu doğrultuda araştırmada mesleki değerler bağımlı değişken, mesleki tutumlar ise bağımsız değişken olarak ele alınmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Rize ili merkez ilçede yer alan ilkokullardaki 255 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, maksimum çeşitlilik örneklemini kullanılarak belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, 2012). Araştırmada maksimum çeşitlilik örnekleminin tercih edilmesinin nedeni; çeşitlilik gösteren durumlar arasında paylaşılan olguların olup olmadığını belirlemektir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın örneklemini evrende yer alan 11 ilkokuldaki 221 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

2.2.1. Sınıf Öğretmenlerinin Demografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Araştırma çerçevesinde sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk durumu, mezuniyet durumu, mezun olduğu fakülte, hizmet süresi, çalıştığı okuldaki hizmet süresi, okuttuğu sınıf, özel ilgi alanı, okumayı tercih ettiği kitap türü ve değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu) ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

2.2.1.1. Cinsiyet

Sınıf öğretmenlerinin *cinsiyet* değişkenine göre dağılımı Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kadın	132	59.7
Erkek	89	40.3
Toplam	221	100

Tablo 2’ye göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 132’si (%59.7) kadın, 89’u (%40.3) erkektir.

2.2.1.2. Yaş

Sınıf öğretmenlerinin *yaş* değişkenine göre dağılımı Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Sınıf Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre Dağılımı

Yaş	N	%
21-30 yaş	20	9.1
31-40 yaş	104	47.1
41-50 yaş	65	29.4
51 yaş ve üzeri	32	14.4
Toplam	221	100

Tablo 3’e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 20’si (%9.1) 21-30 yaş, 104’ü (%47.1) 31-40 yaş, 65’i (%29.4) 41-50 yaş ve 32’si (%14.4) 51 yaş ve üzerinde yer almaktadır.

2.2.1.3. Medeni Durum

Sınıf öğretmenlerinin *medeni durum* değişkenine göre dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Sınıf Öğretmenlerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Dağılımı

Medeni Durum	N	%
Bekâr	32	14.5
Evli	189	85.5
Toplam	221	100

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 32'si (%14.5) bekâr, 189'u ise (%85.5) evlidir.

2.2.1.4. Çocuk Sahibi Olma Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *çocuk sahibi olma durumu* değişkenine göre dağılımı Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Çocuk Durumu	N	%
Var	186	84.1
Yok	35	15.9
Toplam	221	100

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 186'sı (%84.1) çocuk sahibidir. 35'i ise (%15.9) çocuk sahibi değildir.

2.2.1.5. Mezuniyet Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *mezuniyet durumu* değişkenine göre dağılımı Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Mezuniyet Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Mezuniyet Durumu	N	%
Lisans	208	94.1
Lisansüstü	13	5.9
Toplam	221	100

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 208'i (%94.1) lisans, 13'ü ise (%15.9) lisansüstü mezunudur.

2.2.1.6. Mezun Olduğu Fakülte Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *mezun olduğu fakülte durumu* değişkenine göre dağılımı Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7

Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olduğu Fakülte Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Mezun Olduğu Fakülte Durumu	N	%
Eğitim	169	76.4
Diğer	52	23.6
Toplam	221	100

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 169'u (%76.4) eğitim, 52'si ise (%23.6) diğer fakülte mezunudur.

2.2.1.7. Hizmet Süresi Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *hizmet süresi durumu* değişkenine göre dağılımı Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8

Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet Süresi Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Hizmet Süresi	N	%
1-10 yıl	40	18
11-20 yıl	107	48.5
21 yıl ve üzeri	74	33.5
Toplam	221	100

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 40'ı (%18) 1-10 yıl, 107'si (%48.5) 11-20 yıl, 74' ü ise (%33.5) 21 yıl ve üzeri hizmet süresine sahiptir.

2.2.1.8. Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *çalıştığı okuldaki hizmet süresi durumu* değişkenine göre dağılımı Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9

Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi	N	%
1-5 yıl	92	41.6
6-10 yıl	73	33
11-20 yıl	43	19.5
21 yıl ve üzeri	13	5.9
Toplam	221	100

Tablo 9'a göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 92'si (%41.6) 1-5 yıl, 73'ü (%33) 6-10 yıl, 43' ü (%19.5) 11-20 yıl, 13'ü ise (%5.9) 21 yıl ve üzeri çalıştığı okulda hizmet süresine sahiptir.

2.2.1.9. Okutulan Sınıf Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *okutulan sınıf* değişkenine göre dağılımı Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10

Sınıf Öğretmenlerinin Okutulan Sınıf Değişkenine Göre Dağılımı

Okuttuğu Sınıf	N	%
1. sınıf	54	24.4
2. sınıf	61	27.6
3. sınıf	54	24.4
4. sınıf	52	23.6
Toplam	221	100

Tablo 10'a göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 54'ü (%24.4) 1. sınıf, 61'i (%27.6) 2. sınıf, 54' ü (%24.4) 3. sınıf, 52'si ise (%23.6) 4. sınıf okutmaktadır.

2.2.1.10. Özel İlgi Alanı (Hobiler) Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *özel ilgi alanı (hobiler)* değişkenine göre dağılımı Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11

Sınıf Öğretmenlerinin Özel İlgi Alanı (Hobiler) Değişkenine Göre Dağılımı

Özel İlgi Alanı (Hobiler)	N	%
---------------------------	---	---

Tablo 11 (Devam) Sınıf Öğretmenlerinin Özel İlgi Alanı (Hobiler) Değişkenine Göre Dağılımı

Spor yapmak	35	18.5
Kitap okumak	129	58.3
Tv izlemek	27	12.3
Sanatsal faaliyet	30	13.6
Toplam	221	100

Tablo 11'e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 35'i (%18.5) spor yapma, 129'u (%58.3) kitap okuma, 27' si (%12.3) Tv izleme, 30'u ise (%13.6) sanatsal faaliyetlerde bulunmaktadır.

2.2.1.11. Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *okumayı tercih ettiği kitap türü* değişkenine göre dağılımı Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12

Sınıf Öğretmenlerinin Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü Değişkenine Göre Dağılımı

Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü	N	%
Roman-öykü	82	37.2
Kişisel gelişim	61	27.6
Tarih	44	19.9
Dini	16	7.2
Politik	18	8.1
Toplam	221	100

Tablo 12'ye göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 82'si (%37.2) roman-öykü, 61'i (%27.6) kişisel gelişim, 44' ü (%19.9) tarih, 16'sı (%7.2) dini, 18'i ise (%8.1) politik kitap okumayı tercih etmektedir.

2.2.1.12. Değerler Eğitimi ile İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu

Sınıf öğretmenlerinin *değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu* değişkenine göre dağılımı Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi ile İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkenine Göre Dağılımı

Hizmet İçi Eğitim	N	%
Evet	46	20.8
Hayır	175	79.2
Toplam	221	100

Tablo 13'e göre araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 46'sı (%20.8) değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim aldı. 175'i ise (%79.2) almadı.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama araçları olarak: “Kişisel Bilgi Formu”, “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği” ve “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada, uzman görüşü alındıktan sonra araştırmacı tarafından hazırlanan; cinsiyet, yaş, medeni durumu, çocuk durumu, mezuniyet durumu, mezun olduğu fakülte, hizmet süresi, çalıştığı okuldaki hizmet süresi, okuttuğu sınıf, özel ilgi alanı, okumayı tercih ettiği kitap türü, değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumunu belirlemek için kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

2.3.2. Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği

Araştırmada, Tunca (2012), tarafından geliştirilen “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği (ÖMDÖ)” kullanılmıştır. Ölçek, öğretmenlik mesleğinin mesleki değerlerini tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği “Farklılıklara Saygı Duyma, Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk, Şiddete Karşı Olma, İşbirliğine Açık Olma” alt boyutlarını kapsamakta ve Şiddete Karşı Olma faktörü tersten puanlanmaktadır. Ölçekten yüksek puan alındıkça mesleki değerlere sahip olma düzeyi artmaktadır. Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği için yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda elde edilen değerler de ölçeğin kullanıma uygun olduğuna dair güçlü kanıtlar sunmaktadır. Ölçekte yer alan dört boyut, toplam varyansın % 46.57'sini açıklamaktadır. Açıklayıcı faktör analizi ile geliştirilmiş olan 24 maddeli ve dört faktörlü Öğretmen Mesleki Değerler

Ölçeği'nin bir model olarak doğrulanıp doğrulanmadığını test etmek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği'nin doğrulayıcı faktör analizi sonucunda $\chi^2/sd = 2.29$ oranı, RMSEA= .06, GFI= .88, AGFI= .86, SRMR, CFI, NFI ve NNFI= .92 olarak hesaplanmış ve bu değerler uyum indeksleri ölçütlerine göre değerlendirilmiş ve tümünün model uyumu için yeterli düzeyde oldukları belirlenmiştir. Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği, Cronbach alfa katsayısı, madde toplam korelasyonları, uç grupların karşılaştırılması, test yarılama yöntemi ile güvenilirliği incelenmiştir. Ölçeğin ve alt boyutların iç tutarlılık katsayıları yüksek düzeydedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .82 dir. Ölçeği oluşturan alt boyutların iç tutarlılık katsayıları; “farklılıklara saygı duyma” için .77, “kişisel ve toplumsal sorumluluk” için .78, “şiddete karşı olma” için .70, “işbirliğine açık olma” için ise .72’dir. Elde edilen iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu çalışma kapsamında Tunca'nın (2012), “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeğine” yönelik elde edilen Cronbach Alpha değeri .80 olarak hesaplanmıştır.

2.3.3. Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği

Araştırmada, Demirel ve Ünişen (2018), tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği (ÖMTÖ)” kullanılmıştır. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilen ölçek; “Değer Verme”, “Mesleki Tükenmişlik”, “İlgisizlik” ve “Mesleki Gelişime Açıklık” olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmış, açımlayıcı faktör analizi sürecinde madde havuzu, uzman görüşü, deneme çalışması sonrasında yapılan faktör analizinde Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı, her bir alt boyutun KMO ve Bartlett Test of Sphericity değerleri ve oluşan ölçeğin alt boyutlarının toplam açımlayıcı varyans değerlerinin kabul edilebilir düzeyde olduğuna ulaşılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda geliştirilen modelin uyum indeksleri, modelin reddedilmediğini gösterdiğinden oluşturulan modelin güvenilirliği doğrulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha değerinin .70'in üzerinde olması güvenilirliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu çalışma kapsamında, Demirel ve Ünişen' in

(2018), “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” yönelik elde edilen Cronbach Alpha değeri .95 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanması sürecinde yapılan işlemler şu şekildedir:

- Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğünden çalışma izni alınmıştır (Ek-1).
- Araştırmada kullanılan ölçekler “Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği” ve “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” için ölçekleri geliştiren araştırmacılarla iletişime geçilmiş, araştırmacılardan ölçeklerin kullanımını için gereken izinler alınmıştır (Ek-2).
- Ölçekler Rize ili merkez ilçedeki ilkokullarda bulunan 221 sınıf öğretmenine uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Araştırma sonucunda elde edilen verilerin analizi SPSS 25.0 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde “frekans, yüzde, t-Testi, Mann-Whitney U testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (one-way ANOVA), Kruskal-Wallis H testi ve Pearson Korelasyon ile Basit Doğrusal Regresyon analizi” kullanılmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerini belirlemek için betimsel istatistik yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini tespit etmek için “frekans analizi ile ortalama ve standart sapma değerleri” alınmıştır. Öğretmenlerin mesleki değerlerinin demografik değişkenler bağlamında farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek için normalliğin ve homojenliğin sağlandığı koşullarda parametrik testlerden olan “t-testi, tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) testi” yapılmıştır. Normalliğin ve homojenliğin olmadığı durumlarda farklılığa neden olan grubun belirlenmesinde ise parametrik olmayan testlerden “Mann Whitney U-Testi, Kruskal Wallis H Testi” kullanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında ilişkinin analizinde “Pearson Korelasyon Analizi” yapılmıştır. Ayrıca sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin algıları onların mesleki değerlere ilişkin tutumlarını yordama düzeyini tespit etmek için ise “Basit Doğrusal Regresyon Analizi” yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerine ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri ile kişisel özelliklerinden olan cinsiyet, yaş, medeni durumu, çocuk durumu, mezuniyet durumu, mezun olduğu fakülte, hizmet süresi, çalıştığı okuldaki hizmet süresi, okuttuğu sınıf, özel ilgi alanı, okumayı tercih ettiği kitap türü ve değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu arasındaki korelasyon ve basit doğrusal regresyon analizine yer verilmiştir.

3.1. Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerinin Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Mesleki Değerler	N	\bar{X}	Ss
Farklılıklara Saygı Duyma	221	4.24	0.42
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	221	3.49	0.59
Şiddete Karşı Olma	221	3.62	0.57
İşbirliğine Açık Olma	221	4.07	0.68
Toplam	221	3.86	0.37

Tablo 14’te sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, Farklılıklara Saygı boyutunda $\bar{X}=4.24$; Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk boyutunda $\bar{X}=3.49$; Şiddete Karşı Olma boyutunda $\bar{X}=3.62$; İşbirliğine Açık Olma boyutunda $\bar{X}=4.07$ ve mesleki değerlerin genel toplamında $\bar{X}=3.86$ olduğu görülmüştür. Buna göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, en yüksek Farklılıklara Saygı Duyma en düşük Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk boyutunda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

3.1.1. Cinsiyet Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *cinsiyet* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo 15

Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

Mesleki Değerler	Cinsiyet	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		n	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Farklılıklara Saygı Duyma	Kadın	132	4.28	0.41	.003	.959	1.794	219	.104
	Erkek	89	4.18	0.44					
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Kadın	132	3.51	0.58	.444	.506	.349	219	.028
	Erkek	89	3.48	0.61					
Şiddete Karşı Olma	Kadın	132	3.67	0.54	2.226	.137	1.544	219	.122
	Erkek	89	3.55	0.61					
İşbirliğine Açık Olma	Kadın	132	4.20	0.63	1.266	.262	3.784	219	.344
	Erkek	89	3.86	0.70					
Toplam	Kadın	132	3.92	0.36	.002	.961	2.931	219	.149
	Erkek	89	3.77	0.38					

Tablo 15’e göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *cinsiyet* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$t_{(219)}=.349$; $p<.05$] boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı [$t_{(219)}=-2.931$; $p>.05$], Farklılıklara Saygı Duyma [$t_{(219)}=-1.794$; $p>.05$], Şiddete Karşı Olma [$t_{(219)}=1.544$; $p>.05$] ve İşbirliğine Açık Olma [$t_{(219)}=3.784$; $p>.05$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılık incelendiğinde, Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk boyutunda kadın [$\bar{X}=3.51$] öğretmenlerin mesleki değerleri, erkek [$\bar{X}=3.48$] öğretmenlerden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1.2. Yaş Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *yaş* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16

Sınıf Öğretmenlerinin Yaş Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tek Yönlü Varyans Analizi													
Mesleki Değerler	Yaş	N	\bar{X}	SS	Homojenlik Testi		Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	LSD
					Levene	p							
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	21-30	20	3.66	0.49	2.464	.063	Gruplar Arası	1.380	3	.460	1.294	.277	
	31-40	104	3.53	0.65			Grup İçi	77.151	217	.356			
	41-50	65	3.39	0.56			Toplam	78.531	220				
	51-üzeri	32	3.51	0.48									
Toplam	21-30	20	3.92	0.30	1.085	.356	Gruplar Arası	.711	3	.237	1.663	.176	
	31-40	104	3.90	0.39			Grup İçi	30.943	217	.143			
	41-50	65	3.82	0.37			Toplam	31.654	220				
	51-üzeri	32	3.75	0.34									
Kruskal Wallis H Testi													
Boyut	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Homojenlik Testi			X ²		SD	p			
				Levene	p								
Farklılıklara Saygı Duyma	21-30 (1)	20	111.75	2.825	.040		10.825		3	.013		2>4	
	31-40 (2)	104	122.50										
	41-50 (3)	65	107.24										
	51-üzeri (4)	32	80.80										
Şiddete Karşı Olma	21-30	20	123.60	3.462	.017		1.217		3	.749			
	31-40	104	112.21										
	41-50	65	107.88										
	51-üzeri	32	105.52										
İşbirliğine Açık Olma	21-30	20	102.23	3.506	.016		4.534		3	.209			
	31-40	104	117.25										
	41-50	65	113.27										
	51-üzeri	32	91.55										

*p<.05

Tablo 16'ya göre mesleki değer genel toplamı ile Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk boyutunda varyansların homojen olduğu; Farklılıklara Saygı Duyma, Şiddete Karşı Olma ve İşbirliğine Açık Olma boyutlarında ise homojen olmadığı görülmektedir. Yaş değişkeni açısından Farklılıklara Saygı Duyma [$X^2_{(3)}=10.825$; $p<.05$], boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin toplamı [$F_{(217)}=1.663$; $p>.05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$F_{(217)}= 1.294$; $p>.05$], Şiddete Karşı Olma [$X^2_{(3)}=1.217$; $p>.05$] ve İşbirliğine Açık Olma [$X^2_{(3)}=4.534$; $p>.05$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılık incelendiğinde Farklılıklara Saygı Duyma [$X^2_{(3)}= 10.825$; $p<.05$], boyutunda 31-40 yaş aralığında [*Sıra Ort.* = 122.50] olan sınıf öğretmenlerin mesleki değerleri 51-üzeri yaş aralığında [*Sıra Ort.* = 80.80] olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1.3. Medeni Durum Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *medeni durum* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17

Sınıf Öğretmenlerinin Medeni Durum Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

Mesleki Değerler	Medeni Durum	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		n	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Farklılıklara Saygı Duyma	Evli	189	4.22	0.42	.016	.900	-1.935	219	.156
	Bekâr	32	4.37	0.43					
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Evli	189	3.48	0.60	.944	.332	-.826	219	.088
	Bekâr	32	3.57	0.54					
Şiddete Karşı Olma	Evli	189	3.62	0.58	.047	.829	.033	219	.003
	Bekâr	32	3.61	0.56					
İşbirliğine Açık Olma	Evli	189	4.05	0.68	.000	.999	-.763	219	.099
	Bekâr	32	4.15	0.69					

Tablo 17 (Devam) Sınıf Öğretmenlerinin Medeni Durum Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

Toplam	Evli	189	3.84	0.38	.327	.568	-1.242	219	.085
	Bekâr	32	3.93	0.35					

Tablo 17'ye göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *medeni durum* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; Şiddete Karşı Olma [$t_{(219)}=.033$; $p<.05$], boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı [$t_{(219)}=-1.242$; $p>.05$], Farklılıklara Saygı Duyma [$t_{(219)}=-1.935$; $p>.05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$t_{(219)}=-.826$; $p>.05$] ve İşbirliğine Açık Olma [$t_{(219)}=-.763$; $p>.05$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılık incelendiğinde Şiddete Karşı Olma [$t_{(219)}=.033$; $p<.05$] boyutunda evli [$\bar{X}=3.62$] olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri bekâr [$\bar{X}=3.61$] olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1.4. Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *çocuk sahibi olma durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 18'de sunulmuştur.

Tablo 18

Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

Mesleki Değerler	Çocuk Durumu	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		n	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Farklılıklar a Saygı Duyma	Var	186	4.22	0.42	.017	.896	-1.705	219	.133
	Yok	35	4.35	0.42					
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Var	186	3.46	0.60	1.400	.238	-1.821	219	.183
	Yok	35	3.65	0.53					
Şiddete Karşı Olma	Var	186	3.62	0.59	2.002	.159	-.147	219	.014
	Yok	35	3.64	0.50					

Tablo 18 (Devam) Sınıf Öğretmenlerinin Çocuk Sahibi Olma Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

İşbirliğine Açık Olma	Var	186	4.05	0.68	.429	.513	-1.083	219	
	Yok	35	4.18	0.64					
Toplam	Var	186	3.84	0.38	1.152	.284	-1.854	219	.115
	Yok	35	3.95	0.32					

Tablo 18'e göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *çocuk sahibi olma durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; Şiddete Karşı Olma [$t_{(219)} = -.147$; $p < .05$], boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı [$t_{(219)} = -1.854$; $p > .05$], Farklılıklara Saygı Duyma [$t_{(219)} = -1.705$; $p > .05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$t_{(219)} = -1.821$; $p > .05$] ve İşbirliğine Açık Olma [$t_{(219)} = -1.083$; $p > .05$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılık incelendiğinde Şiddete Karşı Olma [$t_{(219)} = -.147$; $p < .05$] boyutunda çocuğu [$\bar{X} = 3.64$] olmayan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri çocuğu [$\bar{X} = 3.62$] olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1.5. Mezuniyet Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *mezuniyet durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 19'da sunulmuştur.

Tablo 19

Sınıf Öğretmenlerinin Mezuniyet Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

Mesleki Değerler	Mezuniyet Durumu	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		n	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Farklılıklara Saygı Duyma	Lisans	208	4.23	0.42	.001	.976	-1.389	219	.168
	Lisansüstü	13	4.40	0.43					
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Lisans	208	3.47	0.58	.236	.627	-2.801	219	.471
	Lisansüstü	13	3.94	0.61					
Şiddete Karşı Olma	Lisans	208	3.61	0.57	.685	.409	-1.604	219	.264
	Lisansüstü	13	3.87	0.67					

Tablo 19 (Devam) Sınıf Öğretmenlerinin Mezuniyet Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

İşbirliğine Açık Olma	Lisans	208	4.05	0.68	.003	.960	-1.149	219	.224
	Lisansüstü	13	4.28	0.70					
Toplam	Lisans	208	3.84	0.36	.060	.807	-2.637	219	.282
	Lisansüstü	13	4.12	0.45					

Tablo 19'a göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *mezuniyet durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$t_{(219)}=-2.637$; $p>.05$] ile Farklılıklara Saygı Duyma [$t_{(219)}=-1.389$; $p>.05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$t_{(219)}=-2.801$; $p>.05$], Şiddete Karşı Olma [$t_{(219)}=-1.604$; $p>.05$], İşbirliğine Açık Olma [$t_{(219)}=-1.149$; $p>.05$] boyutları *mezuniyet durumu* değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu sonuca göre lisans ve lisansüstü mezunu olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin benzer olduğu görülmüştür.

3.1.6. Mezun Olunan Fakülte Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *mezun olunan fakülte durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-Testi ve Mann-Whitney U Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20

Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olunan Fakülte Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Mesleki Değerler	Mezun Olunan Fakülte	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi			t- Testi	
		N	\bar{X}	SS	F	p	T	SD	P
Farklılıklara Saygı Duyma	Eğitim	169	4.25	0.43	.329	.567	.613	219	.040
	Diğer	52	4.21	0.41					
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Eğitim	169	3.46	0.61	1.940	.165	-1.648	219	.142
	Diğer	52	3.60	0.52					
İşbirliğine Açık Olma	Eğitim	169	4.08	0.69	1.355	.246	-.401	219	.042
	Diğer	52	4.03	0.65					

Tablo 20 (Devam) Sınıf Öğretmenlerinin Mezun Olunan Fakülte Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi ve Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Toplam	Eğitim	169	3.85	0.36	1.765	.185	-.493	219	.029	
	Diğer	52	3.88	0.41						
Mann-Whitney U Testi										
Boyut	Mezun Olunan Fakülte	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	P			
Şiddete Karşı Olma	Eğitim	169	109.46	18499.00	4134.000	-.648	.517			
	Diğer	52	116.00	6032.00						
						Levene Testi	F=21.488	p=.000		

Tablo 20'ye göre mesleki değerler ölçeğinin toplamında, Farklılıklara Saygı Duyma, Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk ve İşbirliğine Açık Olma boyutlarında varyansların homojen olduğu; Şiddete Karşı Olma boyutunda ise homojen olmadığı görülmektedir. Buna göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *mezun olunan fakülte* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi ve Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$t_{(219)}=1.765$; $p<.05$], Farklılıklara Saygı Duyma [$t_{(219)}=.329$; $p<.05$] ve İşbirliğine Açık Olma [$t_{(219)}=1.355$; $p<.05$] boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$t_{(219)}=1.940$; $p>.05$] ve Şiddete Karşı Olma [$Z=-.648$; $p>.05$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılık incelendiğinde; ölçeğin genel toplamı [$t_{(219)}=1.765$; $p<.05$] boyutunda diğer fakülte türünde mezun [$\bar{X}=3.88$] olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, eğitim fakültesinden mezun [$\bar{X}=3.85$] olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Farklılıklara Saygı Duyma [$t_{(219)}=.329$; $p<.05$] boyutunda eğitim fakültesinden mezun [$\bar{X}=4.25$] olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, diğer fakülte türünde mezun [$\bar{X}=4.21$] olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. İşbirliğine Açık Olma [$t_{(219)}=1.355$; $p<.05$] boyutunda ise eğitim fakültesinden mezun [$\bar{X}=4.08$] olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, diğer fakülte türünde mezun [$\bar{X}=4.03$] olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1.7. Hizmet Süresi Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *hizmet süresi durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 21’de sunulmuştur.

Tablo 21

Sınıf Öğretmenlerinin Hizmet Süresi Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tek Yönlü Varyans Analizi													
Mesleki Değerler	Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	Homojenlik Testi		Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	LSD
					Levene	p							
Farklılıklara Saygı Duyma	1-10 yıl (1)	40	4.38	0.41	.104	.901	Gruplar Arası	1.366	2	.683	3.857	.023	1>3
	11-20 yıl (2)	107	4.25	0.42			Grup İçi	38.612	218	.177			
	21 yıl ve üzeri (3)	74	4.15	0.42			Toplam	39.979	220				
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	1-10 yıl	40	3.65	0.60	.891	.412	Gruplar Arası	1.304	2	.652	1.841	.161	
	11-20 yıl	107	3.47	0.62			Grup İçi	77.227	218	.354			
	21 yıl ve üzeri	74	3.44	0.53			Toplam	78.531	220				
İşbirliğine Açık Olma	1-10 yıl	40	4.02	0.61	1.614	.201	Gruplar Arası	.836	2	.418	.894	.411	
	11-20 yıl	107	4.13	0.72			Grup İçi	101.942	218	.468			
	21 yıl ve üzeri	74	4.00	0.65			Toplam	102.778	220				
Toplam	1-10 yıl	40	3.95	0.37	.141	.869	Gruplar Arası	.610	2	.305	2.143	.120	
	11-20 yıl	107	3.86	0.36			Grup İçi	31.044	218	.142			
	21 yıl ve üzeri	74	3.80	0.38			Toplam	31.654	220				
Kruskal Wallis H Testi													
Boyut	Hizmet Süresi	N	Sıra Ortalaması	Homojenlik Testi			X ²		SD	p			
Şiddete Karşı Olma	1-10 yıl (1)	40	126.80	5.060	.007		3.302		2	.192			
	11-20 yıl (2)	107	105.41										
	21 yıl ve üzeri (3)	74	110.55										

*p<.05

Tablo 21'e göre mesleki değerler genel toplamı, Farklılıklara Saygı Duyma, Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk, İşbirliğine Açık Olma boyutlarında varyansların homojen olduğu; Şiddete Karşı Olma boyutunda ise varyansların homojen olmadığı görülmektedir. Buna göre *hizmet süresi* değişkeni açısından Farklılıklara Saygı Duyma [$F_{(218)}=3.857; p<.05$] boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$F_{(218)}=1.841; p>.05$], İşbirliğine Açık Olma [$F_{(218)}=.894; p>.05$] ve Şiddete Karşı Olma [$X^2_{(2)}= 3.302; p>.01$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılık incelendiğinde Farklılıklara Saygı Duyma boyutunda 1-10 yıl [$\bar{X}=4.38$] hizmet süresi olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, 21 yıl ve üzeri [$\bar{X}=4.15$] hizmet süresi olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1.8. Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *çalıştığı okuldaki hizmet süresi durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22

Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Tablo 22

Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Mesleki Değerler	Çalıştığı Okuldaki Hizmet Süresi	N	\bar{X}	SS	Tek Yönlü Varyans Analizi		Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
					Homojenlik Testi							
					Levene	p						
Farklılıklara Saygı Duyma	1-5 yıl	92	4.27	0.42	.841	.472	Gruplar Arası	.743	3	.248	1.370	.253
	6-10 yıl	73	4.24	0.44			Grup İçi	39.235	217	.181		
	11-20	43	4.24	0.35			Toplam	39.979	220			
	21 yıl ve üzeri	13	4.01	0.52								
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	1-5 yıl	92	3.58	0.60	.704	.551	Gruplar Arası	1.458	3	.486	1.368	.253
	6-10 yıl	73	3.40	0.61			Grup İçi	77.073	217	.355		
	11-20	43	3.46	0.60			Toplam	78.531	220			
	21 yıl ve üzeri	13	3.50	0.40								
Şiddete Karşı Olma	1-5 yıl	92	3.67	0.53	1.670	.174	Gruplar Arası	1.050	3	.350	1.046	.373
	6-10 yıl	73	3.53	0.56			Grup İçi	72.656	217	.335		
	11-20	43	3.66	0.61			Toplam	73.706	220			
	21 yıl ve üzeri	13	3.72	0.77								
İşbirliğine Açık Olma	1-5 yıl	92	4.12	0.65	1.222	.303	Gruplar Arası	3.131	3	1.044	2.273	.081
	6-10 yıl	73	4.00	0.73			Grup İçi	99.647	217	.459		
	11-20	43	4.19	0.62			Toplam	102.778	220			
	21 yıl ve üzeri	13	3.69	0.65								
Toplam	1-5 yıl	92	3.91	0.36	.617	.605	Gruplar Arası	.827	3	.276	1.941	.124
	6-10 yıl	73	3.79	0.38			Grup İçi	30.827	217	.142		
	11-20	43	3.89	0.39			Toplam	31.654	220			
	21 yıl ve üzeri	13	3.73	0.33								

Tablo 22'ye göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *çalıştığı okuldaki hizmet süresi* durumu değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$F_{(217)}=1.941$; $p>.05$] ile Farklılıklara Saygı Duyma [$F_{(217)}=1.370$; $p>.05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$F_{(217)}=1.368$; $p>.05$], Şiddete Karşı Olma [$F_{(217)}=1.046$; $p>.05$] ve İşbirliğine Açık Olma [$F_{(217)}=2.273$; $p>.05$] boyutlarında *çalıştığı okuldaki hizmet süresi* değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri *çalıştığı okuldaki hizmet süresi* değişkeni açısından benzerlik gösterdiği söylenebilir.

3.1.9. Okutulan Sınıf Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *okutulan sınıf* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23

Sınıf Öğretmenlerinin Okutulan Sınıf Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Tek Yönlü Varyans Analizi												
Mesleki Değerler	Okutulan Sınıf	N	\bar{X}	SS	Homojenlik Testi		Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
					Levene	p						
Farklılıklara Saygı Duyma	1. Sınıf	54	4.23	0.44	1.035	.378	Gruplar Arası	.154	3	.051	.279	.840
	2. Sınıf	61	4.27	0.44			Grup İçi	39.825	217	.184		
	3. Sınıf	54	4.20	0.37			Toplam	39.979	220			
	4. Sınıf	52	4.26	0.44								
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	1. Sınıf	54	3.42	0.63	.239	.869	Gruplar Arası	1.057	3	.352	.987	.400
	2. Sınıf	61	3.56	0.58			Grup İçi	77.474	217	.357		
	3. Sınıf	54	3.43	0.61			Toplam	78.531	220			
	4. Sınıf	52	3.57	0.55								
İşbirliğine Açık Olma	1. Sınıf	54	4.12	0.71	2.130	.097	Gruplar Arası	.441	3	.147	.312	.817
	2. Sınıf	61	4.09	0.76			Grup İçi	102.337	217	.472		
	3. Sınıf	54	4.00	0.60			Toplam	102.778	220			
	4. Sınıf	52	4.05	0.63								
Toplam	1. Sınıf	54	3.86	0.35	.497	.685	Gruplar Arası	.250	3	.083	.576	.631
	2. Sınıf	61	3.87	0.41			Grup İçi	31.404	217	.145		
	3. Sınıf	54	3.80	0.35			Toplam	31.654	220			
	4. Sınıf	52	3.89	0.37								
Kruskal Wallis H Testi												
Boyut	Okutulan Sınıf	N	Sıra Ortalaması	Homojenlik Testi		X ²	SD	p				
				Levene	p							
Şiddete Karşı Olma	1. Sınıf	54	117.99	5.180	.002	2.488	3	.477				
	2. Sınıf	61	106.19									
	3. Sınıf	54	102.86									
	4. Sınıf	52	117.84									

Tablo 23'e göre mesleki değer genel toplamı ile Farklılıklara Saygı Duyma, Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk ve İşbirliğine Açık Olma boyutlarında varyansların homojen olduğu; Şiddete Karşı Olma boyutunda ise homojen olmadığı görülmektedir. *Okutulan sınıf* değişkeni açısından sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, ölçeğin toplamı [$F_{(217)}=.497$; $p>.05$], Farklılıklara Saygı Duyma [$F_{(217)}=1.035$; $p>.05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$F_{(217)}=.239$; $p>.05$], İşbirliğine Açık Olma [$F_{(217)}=2.130$; $p>.05$] ve Şiddete Karşı Olma [$X^2_{(3)}=2.488$; $p>.05$] boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *okutulan sınıf* değişkeni açısından benzer olduğu söylenebilir.

3.1.10. Özel İlgi Alanı (Hobiler) Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *özel ilgi alanı (hobiler)* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 24'te sunulmuştur.

Tablo 24

Sınıf Öğretmenlerinin Özel İlgi Alanı (Hobiler) Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Tek Yönlü Varyans Analizi														
Mesleki Değerler	Özel İlgi Alanı (Hobiler)	N	\bar{X}	SS	Homojenlik Testi		Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	LSD	
					Levene	p								
Farklılıklara Saygı Duyma	Spor yapma	35	4.27	0.44	.287	.834	Gruplar Arası	1.395	3	.465	2.616	.052		
	Kitap okuma	129	4.27	0.41			Grup İçi	38.583	217	.178				
	Tv izleme	27	4.03	0.36			Toplam	39.979	220					
	Sanatsal faaliyet	30	4.26	0.45										
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Spor yapma	35	3.52	0.62	.524	.666	Gruplar Arası	.721	3	.240	.670	.571		
	Kitap okuma	129	3.51	0.60			Grup İçi	77.810	217	.359				
	Tv izleme	27	3.34	0.60			Toplam	78.531	220					
	Sanatsal faaliyet	30	3.53	0.51										
Şiddete Karşı Olma	Spor yapma	35	3.64	0.53	.229	.876	Gruplar Arası	1.556	3	.519	1.560	.200		
	Kitap okuma	129	3.68	0.59			Grup İçi	72.150	217	.332				
	Tv izleme	27	3.52	0.55			Toplam	73.706	220					
	Sanatsal faaliyet	30	3.46	0.57										
İşbirliğine Açık Olma	Spor yapma (1)	35	3.98	0.70	.059	.981	Gruplar Arası	4.163	3	1.388	3.054	.029	2>3	
	Kitap okuma (2)	129	4.15	0.66			Grup İçi	98.615	217	.454				4>3
	Tv izleme (3)	27	3.74	0.64			Toplam	102.778	220					
	Sanatsal faaliyet (4)	30	4.12	0.68										
Toplam	Spor yapma (1)	35	3.85	0.36	.944	.420	Gruplar Arası	1.363	3	.454	3.254	.023	2>3	
	Kitap okuma (2)	129	3.90	0.38			Grup İçi	30.292	217	.140				
	Tv izleme (3)	27	3.66	0.31			Toplam	31.654	220					
	Sanatsal faaliyet (4)	30	3.84	0.37										

*p<.05

Tablo 24'e göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *özel ilgi alanı (hobiler)* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı [$F_{(217)}=3.254; p<.05$] ve İşbirliğine Açık Olma [$F_{(217)}=3.054; p<.05$] boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; Farklılıklara Saygı Duyma [$F_{(217)}=2.616; p>.05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$F_{(217)}=.670; p>.05$] ve Şiddete Karşı Olma [$F_{(217)}=1.560; p>.05$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılıklar incelendiğinde ölçeğin genel toplamı boyutunda özel ilgi alanı (hobileri) kitap okumak [$\bar{X}=3.90$] olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, özel ilgi alanı (hobileri) TV izlemek [$\bar{X}=3.66$] olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. İşbirliğine Açık Olma boyutundaki anlamlı farklılık incelendiğinde özel ilgi alanı (hobileri) kitap okumak [$\bar{X}=4.15$] ve sanatsal faaliyet [$\bar{X}=4.12$] olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, özel ilgi alanı (hobileri) TV izlemek [$\bar{X}=3.74$] olan sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1.11. Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *okumayı tercih ettiği kitap türü* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 25'te sunulmuştur.

Tablo 25

Sınıf Öğretmenlerinin Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)
Sonuçları

Tek Yönlü Varyans Analizi													
Mesleki Değerler	Okumayı Tercih Ettiği Kitap Türü	N	\bar{X}	SS	Homojenlik Testi		Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p	LSD
					Levene	p							
Farklılıklara Saygı Duyma	Roman-öykü	82	4.26	0.40	1.138	.340	Gruplar Arası	.631	4	.158	.866	.485	
	Kişisel gelişim	61	4.23	0.44			Grup İçi	39.348	216	.182			
	Tarih	44	4.21	0.37			Toplam	39.979	220				
	Dini	16	4.39	0.44									
	Politik	18	4.14	0.55									
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Roman-öykü	82	3.41	0.58	1.849	.121	Gruplar Arası	2.246	4	.561	1.590	.178	
	Kişisel gelişim	61	3.62	0.60			Grup İçi	76.285	216	.353			
	Tarih	44	3.56	0.46			Toplam	78.531	220				
	Dini	16	3.47	0.80									
	Politik	18	3.33	0.68									
Şiddete Karşı Olma	Roman-öykü	82	3.57	0.54	2.040	.090	Gruplar Arası	1.750	4	.437	1.313	.266	
	Kişisel gelişim	61	3.72	0.51			Grup İçi	72.956	216	.333			
	Tarih	44	3.57	0.69			Toplam	73.706	220				
	Dini	16	3.48	0.65									
	Politik	18	3.78	0.49									
İşbirliğine Açık Olma	Roman-öykü (1)	82	3.97	0.72	2.233	.067	Gruplar Arası	8.919	4	2.230	5.131	.001	4>5
	Kişisel gelişim (2)	61	4.14	0.62			Grup İçi	93.859	216	.435			
	Tarih (3)	44	3.99	0.61			Toplam	102.778	220				
	Dini (4)	16	4.72	0.34									
	Politik (5)	18	3.88	0.74									
Toplam	Roman-öykü	82	3.80	0.37	.020	.999	Gruplar Arası	1.096	4	.274	1.938	.105	
	Kişisel gelişim	61	3.93	0.38			Grup İçi	30.558	216	.141			
	Tarih	44	3.83	0.37			Toplam	31.654	220				
	Dini	16	4.02	0.39									
	Politik	18	3.84	0.37									

*p<.05

Tablo 25'e göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *okumayı tercih ettiği kitap türü* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre; İşbirliğine Açık Olma [$F_{(216)}=5.131; p<.05$] boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı [$F_{(216)}=1.938; p>.05$], Farklılıklara Saygı Duyma [$F_{(216)}=.8662.616; p>.05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$F_{(216)}=1.590; p>.05$] ve Şiddete Karşı Olma [$F_{(216)}=1.313; p>.05$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılıklar incelendiğinde İşbirliğine Açık Olma boyutunda dini kitap [$\bar{X}=4.72$] okumayı tercih eden sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, politik [$\bar{X}=3.88$], roman-öykü [$\bar{X}=3.97$], tarih [$\bar{X}=3.97$] ve kişisel gelişim [$\bar{X}=4.14$] kitap türlerini okumayı tercih eden sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.1.12. Değerler Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkeni Açısından Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 26'da sunulmuştur.

Tablo 26

Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

Mesleki Değerler	Hizmet İçi Eğitim	n, \bar{X} ve SS Değerleri			Levene Testi		t- Testi		
		n	\bar{X}	SS	F	p	t	SD	p
Farklılıklara Saygı Duyma	Evet	46	4.35	0.42	.459	.499	1.999	219	.140
	Hayır	175	4.21	0.42					
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Evet	46	3.72	0.63	.332	.565	2.905	219	.282
	Hayır	175	3.44	0.57					

Tablo 26 (Devam) Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi İle İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma Durumu Değişkeni Açısından Mesleki Değerlerine İlişkin t-Testi Sonuçları

Şiddete	Evet	46	3.64	0.64					
Karşı Olma	Hayır	175	3.62	0.56	.990	.321	.260	219	.024
İşbirliğine	Evet	46	4.20	0.59					
Açık Olma	Hayır	175	4.03	0.70	.842	.360	1.620	219	.166
Toplam	Evet	46	3.98	0.36					
	Hayır	175	3.82	0.37	.057	.811	2.503	219	.153

Tablo 26'ya göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; Şiddete Karşı Olma [$t_{(219)}=.260$; $p<.05$], boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı [$t_{(219)}=2.503$; $p>.05$], Farklılıklara Saygı Duyma [$t_{(219)}=1.999$; $p>.05$], Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$t_{(219)}=2.905$; $p>.05$] ve İşbirliğine Açık Olma [$t_{(219)}=1.620$; $p>.05$] boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Anlamlı farklılıklar incelendiğinde Şiddete Karşı Olma [$t_{(219)}=.260$; $p<.05$] boyutunda değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alan [$\bar{X}=3.64$] sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, hizmet içi eğitim almayan [$\bar{X}=3.62$] sınıf öğretmenlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

3.2. Mesleki Değer ile Mesleki Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin sahip oldukları mesleki değerler ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik Korelasyon Analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 27'de sunulmuştur.

Tablo 27

Mesleki Değer ile Mesleki Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesine İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

	Farklılıklara Saygı Duyma	Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	Şiddete Karşı Olma	İşbirliğine Açık Olma	Değerler Toplam	Tutum Toplam
Farklılıklara Saygı Duyma	1					
Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk	.323**	1				
Şiddete Karşı Olma	.091	.131	1			
İşbirliğine Açık Olma	.501**	.434**	.019	1		
Değerler Toplam	.669**	.730**	.467**	.769**	1	
Tutum Toplam	.288**	.301**	.226**	.301**	.422**	1

**p<.01

Tablo 27'ye bakıldığında mesleki değerler ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır [$r=.422$, $p<.01$]. Bunun yanında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile Farklılıklara Saygı Duyuma [$r=.288$, $p<.01$] boyutu arasında düşük; Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk [$r=.301$, $p<.01$] boyutu arasında orta; Şiddete Karşı Olma [$r=.226$, $p<.01$] boyutu arasında düşük ve İşbirliğine Açık Olma [$r=.301$, $p<.01$] boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

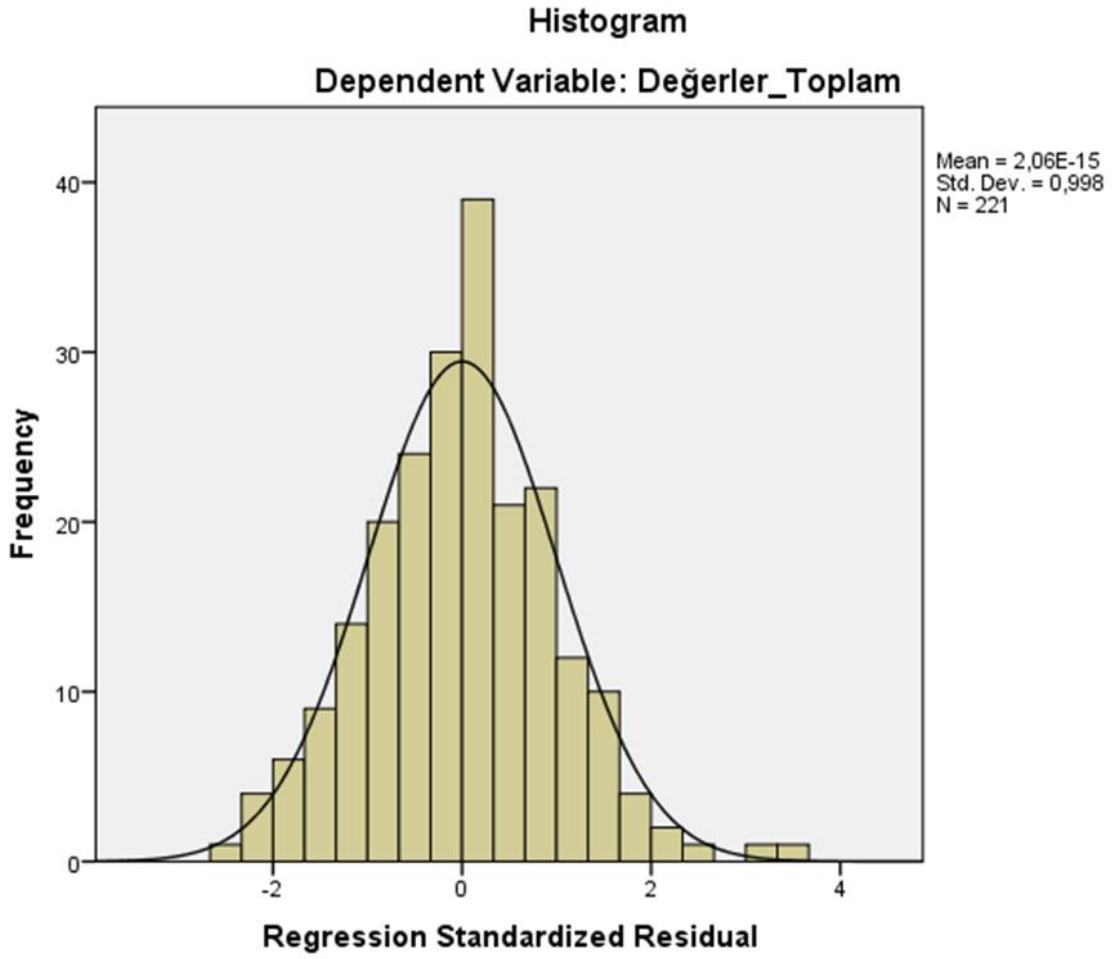
3.3. Basit Doğrusal Regresyon Analizine İlişkin Varsayımlar

3.3.1. Durbin Watson İstatistiği

Bu araştırma kapsamında yapılan regresyon analizinin sonucuna göre; “Durbin-Watson İstatistiği” değerinin (1.954) 2'ye yakın olması bağımlı ve bağımsız değişkenler olan “mesleki değer ve mesleki tutum” arasında korelasyon olmadığı, varsayımın karşılandığı söylenebilir.

3.3.2. Tek Değişkenli ve Çok Değişkenli Normal Dağılım

Bu araştırma kapsamında incelenen mesleki değer çarpıklık ve basıklık katsayıları .040 ile -.442 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum çarpıklık ve basıklık katsayıları -.749 ile .878 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma verilerinin analizinde normal dağılım varsayımına dayalı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan basit doğrusal regresyon analizi öncesindeki normal dağılım grafiği Şekil 1.'de yer almaktadır.

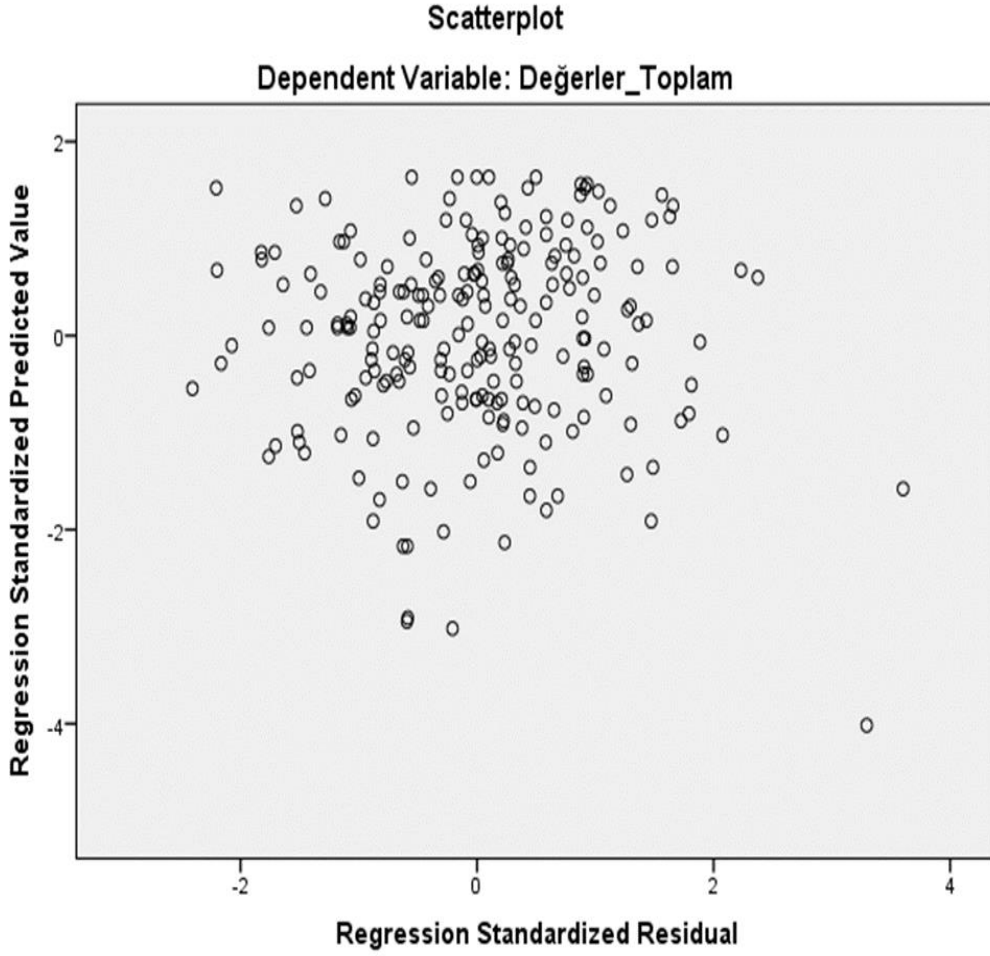

Şekil 1. Normal dağılım grafiği

Şekil 1.'de görüldüğü gibi dağılım normaldir ve normallik varsayımı sağlanmıştır.

3.3.3. Doğrusallık

Araştırma kapsamında “mesleki değer” ile “öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum” değişkenleri için yapılan doğrusallık diyagramı Şekil 2.'de verilmiştir.

Şekil 2. Doğrusallık diyagramı

Şekil 2.'de görüldüğü gibi mesleki değer ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum değişkenleri arasında pozitif yönde orta düzeyde doğrusal bir ilişki olduğu görülmektedir.

3.3.4. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumun Mesleki Değerleri Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi

Araştırma kapsamında öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının mesleki değerleri yordanmasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 28'de verilmiştir.

Tablo 28

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumun Mesleki Değerleri Yordanmasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken		B	Std. Error	B	T	p
Tutum	Constant	2.705	.170		15.947	.000
	Mesleki Değerler	.283	.041	.422	6.880	.000
		R= .422		R ² = .178	F _(1,219) =47.331	p= .000

Tablo 28 incelendiğinde öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun mesleki değerleri anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir [$R=.422$, $R^2=.178$, $F_{(1,219)}=47.331$, $p=.000$]. Bunun yanında mesleki değerlere ilişkin toplam varyansın %18'i öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile açıklanmaktadır. Elde edilen bu bulgulara göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun mesleki değerleri yordayıcısı olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen sonuçlar, ilgili literatüre dayalı olarak tartışılmış ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma, ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin açıklanmasında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının rolünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bunun yanında araştırmada, sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin açıklanmasında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının cinsiyet, yaş, medeni durum, çocuk sayısı, mezuniyet durumu, mezun olunan fakülte, hizmet süresi, çalışılan okuldaki hizmet süresi, okutulan sınıf, özel ilgi alanı (hobiler), okumayı tercih ettiği kitap türü, değerler eğitimi ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim alma durumu değişkenlerinin rolünün olup olmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın değişkenlerine ilişkin ulaşılan sonuçlar ve tartışma; alt amaçlar doğrultusunda sunulmuştur.

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerine İlişkin Tartışma ve Sonuç

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin genel toplamı $\bar{X}=3.86$; Farklılıklara Saygı Duyma boyutunda $\bar{X}=4.24$; Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk boyutunda $\bar{X}=3.49$; Şiddete Karşı Olma boyutunda $\bar{X}=3.62$; İşbirliğine Açık Olma boyutunda $\bar{X}=4.07$ olduğu görülmüştür. Ölçeğin genel toplamının $\bar{X}=3.86$ olması sebebiyle sınıf öğretmenleri kendilerini mesleki değerler konusunda yeterli düzeyde gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazında, öğretmenlerin mesleki değerlerine ilişkin yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlarla bu araştırma sonuçlarının benzer yönleri bulunmaktadır. Örneğin; öğretmenlik mesleğinin mesleki değerlerini tespit etmeyi amaçlayan Tunca (2012), araştırmasında öğretmenlerin Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği'nin her bir boyutu için mesleki değerlere sahip olma konusunda kendilerini yüksek düzeyde algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Tunca, Şahin ve Oğuz (2015), öğretmenlerin eğitim inançlarını ve mesleki değerleri benimseme düzeylerini; eğitim inançlarının ve meslekî değerlerinin bazı değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını; eğitim inançları

ile meslekî değerleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemeyi amaçlayan araştırmalarında mesleki değerler açısından öğretmenlerin kendilerini yüksek düzeyde algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlere sahip olma düzeylerini algılarına göre belirlemeyi amaçlayan Duman (2016), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin yüksek düzeyde mesleki değerlere sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Sınıf öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik ile mesleki değerlerini yansıtmaya düzeylerini belirlemeyi amaçlayan Yılmaz (2018), araştırmasında öğretmenlerin mesleki değerleri, ölçek genelinde orta seviyenin üzerinde yansıttığı sonucuna ulaşmıştır.

Alt boyutlar açısından bakıldığında sınıf öğretmenleri kendilerini en yeterli gördükleri mesleki değer, Farklılıklara Saygı Duyma $\bar{X}=4.24$ dır. Alanyazında bu sonuca benzer başka çalışmalara rastlanmaktadır. Tunca (2012), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin kendilerini “Farklılıklara Saygı Duyma” boyutunda en yeterli gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Tunca, Şahin ve Oğuz (2015), araştırmalarında öğretmenlerin en çok “Farklılıklara Saygı Duyma” boyutunda kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Duman (2016), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin mesleki değer düzeylerinin en yüksek “Farklılıklara Saygı Duyma” boyutunda olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2018), araştırmasında öğretmenlerin öğretmen mesleki değerlerine ilişkin görüşleri “Farklılıklara Saygı Duyma” alt boyutunda kendilerini tamamen yansıttığı sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf öğretmenleri kendilerini en yetersiz gördükleri mesleki değer, Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk $\bar{X}=3.49$ dur. Tunca (2012), Tunca, Şahin ve Oğuz (2015), Duman (2016), Yılmaz (2018) ise araştırmalarında öğretmenlerin kendilerini “Şiddete Karşı Olma” boyutunda yetersiz gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada elde edilen bu sonuç, diğer araştırma sonuçlarıyla örtüşmemektedir.

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerinin Farklı Değişkenlere Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *cinsiyet* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” boyutu için anlamlı farklılık olduğu;

ölçeğin genel toplamı, “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Şiddete Karşı Olma” ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” boyutundaki anlamlı farklılık kadınlar lehinde olmuştur. Cinsiyetin öğretmenlerin sahip olduğu değerlere etkisi konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların sonuçlarıyla bu araştırma sonuçlarının benzer yönleri bulunmaktadır. Örneğin; Duman (2016), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin algılarına göre mesleki değer düzeyleri, cinsiyet değişkeni açısından “Farklılıklara Saygı Duyma” ve “İşbirliğine Açık Olma” alt boyutlarında kadın öğretmenlerin lehine farklılaştığı; “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” ve “Şiddete Karşı Olma” alt boyutlarında ise anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Bakioğlu ve Koç (2017), araştırmasında kadın öğretmenlerin mesleki değerlerinin “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Şiddete Karşı Olma”, “İşbirliğine Açık Olma” boyutları ile “Toplam Mesleki Değer” düzeylerinin erkek öğretmenlerden yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bununla beraber Tunca (2012), araştırmasında kadın ve erkek öğretmenlerin benzer düzeylerde mesleki değerlere sahip olduklarını, cinsiyetin mesleki değerler üzerinde farklılık oluşturan bir etken olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2018), araştırmasında cinsiyet durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine yönelik görüşlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Memiş ve Gedik (2010), araştırmasında cinsiyete göre yaşamdan haz alma, başarı değerleri dışında anlamlı farklılığa ulaşmamıştır. Bu sonuçlar, araştırmada elde edilen sonuçla örtüşmemektedir. Bu araştırma sonuçlarından Tunca’nın (2012) da ifade ettiği gibi cinsiyet değişkeninin öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisi konusunda bir genellemeye varılamayacağı söylenebilir.

Yaş değişkeni açısından “Farklılıklara Saygı Duyma”, boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin toplamı, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk”, “Şiddete Karşı Olma” ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. “Farklılıklara Saygı Duyma” boyutundaki anlamlı farklılık 31-40 yaş aralığındaki sınıf öğretmenleri lehinde olmuştur. Yaşın öğretmenlerin sahip olduğu değerlere etkisi konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların sonuçlarıyla bu araştırma sonuçlarının benzer yönleri bulunmaktadır. Örneğin; Memiş ve Gedik (2010), araştırmasında sınıf

öğretmenlerinin değer yönelimlerinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılığa ulaşmıştır. Yılmaz (2018), ise araştırmasında yaş durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine yönelik görüşlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, araştırma da elde edilen sonuçla örtüşmemektedir. Bu sonucun elde edilmesinde çalışılan örneklem grubunun özelliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin *medeni durum* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; “Şiddete Karşı Olma”, boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı, “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. “Şiddete Karşı Olma” boyutundaki anlamlı farklılık evli olan sınıf öğretmenleri lehinde olmuştur. Medeni durumun öğretmenlerin sahip olduğu değerlere etkisi konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların sonuçlarıyla bu araştırma sonuçlarının benzer yönleri bulunmaktadır. Örneğin; Memiş ve Gedik (2010), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin değer yönelimlerinin medeni durum değişkenine göre “başarı ve uyma” değerlerinde anlamlı farklılığa ulaşmıştır. Tunca (2012), araştırmasında medeni durum değişkeninin öğretmenlerin mesleki değerleri üzerinde farklılık oluşturan bir etken olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırmada elde edilen sonuçla örtüşmemektedir. Medeni durumun öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisi çok az sayıda araştırmada incelendiği için Tunca’nın (2012), da ifade ettiği gibi medeni durumla ilgili bir genellemeye varılamayacağı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin *çocuk durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; “Şiddete Karşı Olma”, boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı, “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. “Şiddete Karşı Olma” boyutundaki anlamlı farklılık çocuğu olmayan sınıf öğretmenleri lehinde oldu. Çocuk durumunun öğretmenlerin sahip olduğu değerlere etkisi konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların sonuçlarıyla bu araştırma sonuçlarının benzer yönleri

bulunmaktadır. Örneğin; Memiş ve Gedik (2010), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin değer yönelimlerinin çocuk sahibi olma durumuna göre “başarı” değerinde anlamlı farklılığın çocuğu olmayan sınıf öğretmenleri lehinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alan yazında Memiş ve Gedik (2010)’in araştırmasının dışında çocuk durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisini inceleyen araştırmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla çocuk durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisi ilgili bir genellemeye varılamayacağı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin *mezuniyet durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı ile “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk”, “Şiddete Karşı Olma” ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları açısından anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre lisans ve lisansüstü mezunu olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin benzer olduğu söylenebilir. Mezuniyet durumunun öğretmenlerin sahip olduğu değerlere etkisi konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların sonuçlarıyla bu araştırma sonuçlarının benzer yönleri bulunmaktadır. Örneğin; Tunca (2012), araştırmasında lisans, yüksek lisans ve doktora yapan öğretmenlerin benzer düzeylerde mesleki değerlere sahip oldukları; öğrenim durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine etki etmediği sonucuna ulaşmıştır. Duman (2016), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlere sahip olma düzeylerinin “eğitim düzeyi” değişkeni açısından anlamlı farklılıklara ulaşmamıştır. Yılmaz (2018), araştırmasında öğrenim durumu değişkeninin öğretmenlerin mesleki değerlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bakioğlu ve Koç (2017), araştırmasında lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin mesleki değerlerinin lisans eğitimi alanlardan yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırma da elde edilen sonuçla örtüşmemektedir. Bu sonucun elde edilmesinde Bakioğlu ve Koç (2017)’un araştırmasında kullandığı ölçme aracının Tunca (2012), Duman (2016), Yılmaz (2018)’in araştırmalarında ve bu araştırmada kullanılan ölçme aracından farklı olması ve çalışılan örneklem grubunun özelliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin *mezun olunan fakülte* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi ve

Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre; ölçeğin genel toplamı, “Farklılıklara Saygı Duyma” ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” ve “Şiddete Karşı Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. “İşbirliğine Açık Olma” ve “Farklılıklara Saygı Duyma” boyutlarındaki anlamlı farklılık eğitim fakültesi mezunu olan sınıf öğretmenleri lehinde; ölçeğin genel toplamında ise diğer fakülte türünde mezun olan sınıf öğretmenleri lehinde olmuştur. Tunca (2012), araştırmasında eğitim fakültesi ve diğer fakülte mezunu öğretmenlerin benzer düzeylerde mesleki değerlere sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Alan yazında Tunca (2012), dışında mezun olunan fakülte değişkeninin öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisini inceleyen araştırmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla mezun olunan fakülte durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisiyle ilgili Tunca'nın (2012) da ifade ettiği gibi bir genellemeye varılamayacağı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *hizmet süresi* değişkeni açısından “Farklılıklara Saygı Duyma” boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk”, “İşbirliğine Açık Olma” ve “Şiddete Karşı Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. “Farklılıklara Saygı Duyma”, boyutundaki anlamlı farklılık 1-10 yıl hizmet süresi olan sınıf öğretmenleri lehinde olmuştur. Hizmet süresi durumunun öğretmenlerin sahip olduğu değerlere etkisi konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde araştırmaların sonuçlarıyla bu araştırma sonuçlarının benzer yönleri bulunmaktadır. Yılmaz (2009), araştırmasında kıdemın öğretmenlerin değer tercihlerinde anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Bakioğlu ve Koç (2017), araştırmasında mesleki değerler ölçeğinin “işbirliğine açık olma” boyutu ile toplam mesleki değerlerde kıdem açısından anlamlı fark olduğu; 1-5 yıl ve 6-10 yıl kıdem yılına sahip olan öğretmenlerin “işbirliğine açık olma” düzeyleri diğer kıdem yıllarından daha düşük olduğu, 6-10 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerin kendi değerlendirmelerine göre toplam mesleki değerler açısından en düşük değere sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Tunca (2012), araştırmasında öğretmenlerin “Farklılıklara Saygı Duyma” ve “İşbirliğine Açık Olma” alt boyutlarından ve ÖMDÖ'den aldıkları puanların kıdeme göre farklılaşmadığı; “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” ve “Şiddete Karşı Olma” alt boyutlarından aldıkları puanların kıdeme

göre farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk”, “Şiddete Karşı Olma” alt boyutlarına ait puanlar açısından 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler, 1-10 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 31 ve üstü yıl kıdeme sahip öğretmenler ve 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler ile 31 ve üstü yıl kıdeme sahip öğretmenler arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. “Şiddete Karşı Olma” alt boyutundaki sonuç araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir. Duman (2016), sınıf öğretmenlerinin algılarına göre mesleki değerlere sahip olma düzeylerinin hizmet süresi değişkeni açısından anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yılmaz (2018), ise araştırmasında kıdem durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine yönelik görüşlerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlar araştırma da elde edilen sonuçla örtüşmemektedir.

Bu çalışmada hizmet süresine göre anlamlı farklılığın olduğu “Farklılıklara Saygı Duyma” alt boyutunda hizmet süresi az olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, hizmet süresinin fazla olduğu sınıf öğretmenlerinden yüksek olmasının sebeplerinden biri, mesleğin ilk yıllarında öğretmenlerin daha idealist olmaları (Miller, Brownell ve Smith, 1999; Tye ve O’brein, 2002; Weiss, 1999; Akt. Demirel ve Ünişen, 2018), öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve değerlerinin yüksek olması olabilir. Öğretmenlik mesleğinde hizmet süresi uzadıkça öğretmenlerin mesleki heyecanlarının azaldığı (Tye ve O’brein, 2002; Akt. Demirel ve Ünişen, 2018), mesleki tükenmişliğin ortaya çıktığı (Gündüz, 2005), söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *çalıştığı okuldaki hizmet süresi* değişkeni açısından; ölçeğin genel toplamı ile “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk”, “Şiddete Karşı Olma” ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri *çalıştığı okuldaki hizmet süresi* değişkeni açısından benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bakioğlu ve Koç (2017), araştırmasında kıdem değişkeni açısından “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk”, “Şiddete Karşı Olma” ve “İşbirliğine Açık Olma” alt boyutları ile toplam mesleki değerler arasında anlamlı farklılıklara ulaşmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda, 11-15 yıl kıdeme yılına sahip öğretmenlerin “Şiddete

Karşı Olma”, “İşbirliğine Açık Olma” ve toplam mesleki değerlere sahip olma açısından en yüksek düzeyde mesleki değerlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, araştırma da elde edilen sonuçla örtüşmemektedir. Alan yazında Bakioğlu ve Koç (2017)’un dışında çalıştığı okuldaki hizmet süresi değişkeninin öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisini inceleyen araştırmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla çalıştığı okuldaki hizmet süresi durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisi ilgili bir genellemeye varılamayacağı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *okutulan sınıf* değişkeni açısından; ölçeğin toplamı, “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk”, “İşbirliğine Açık Olma” ve “Şiddete Karşı Olma” boyutları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre 1. 2. 3. 4. sınıflardan herhangi birini okutan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin benzer olduğu söylenebilir. Duman (2016), araştırmasında sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlere sahip olma düzeylerinin “Şiddete Karşı Olma” alt boyutunda okutulan sınıf değişkeni açısından anlamlı farklılık olduğu; 1. sınıflı okutan sınıf öğretmenlerinin 3. ve 4. sınıflı okutan sınıf öğretmenlerine göre “Şiddete Karşı Olma” alt boyutunda daha yüksek düzeyde mesleki değere sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç, araştırma da elde edilen sonuçla örtüşmemektedir. Alan yazında Duman (2016)’ın dışında okutulan sınıf değişkeninin öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisini inceleyen araştırmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla okutulan sınıf durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisi ilgili bir genellemeye varılamayacağı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *özel ilgi alanı (hobiler)* değişkeni açısından; ölçeğin genel toplamı ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” ve “Şiddete Karşı Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. Ölçeğin genel toplamı ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutlarındaki anlamlı farklılık kitap okuyan ve sanatsal faaliyetlerde bulunan sınıf öğretmenleri lehinde oldu. Alanyazında bu bulguyu destekleyen ya da bu bulguyla farklılık gösteren herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmada özel ilgi alanına (hobileri) göre anlamlı farklılıkların olduğu ölçeğin genel toplamı ve

“İşbirliğine Açık Olma” alt boyutlarında özel ilgi alanı kitap okumak olan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin yüksek olmasının sebeplerinden biri; kitap okuma alışkanlığının bireyin yaşamında önemli bir uğraş alanı olması, toplumsal değerlerden haberdar olunması ve bu değerlerin özümşenerek yaşama geçirilmesinin okuma uğraşısıyla daha kolay olması (Batur, Gülveren ve Bek, 2010), mesleki kitapları okumanın mesleki gelişmeye, uzmanlaşmaya katkı sağlaması olabilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *okumayı tercih ettiği kitap türü* değişkeni açısından; “İşbirliğine Açık Olma” boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı, “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” ve “Şiddete Karşı Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür. “İşbirliğine Açık Olma”, boyutundaki anlamlı farklılık dini kitap okuyan sınıf öğretmenleri lehinde olmuştur. Alanyazında bu bulguyu destekleyen ya da bu bulguyla farklılık gösteren herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Bu araştırmada okumayı tercih ettiği kitap türüne göre anlamlı farklılıkların olduğu “İşbirliğine Açık Olma” alt boyutunda dini kitap okuyan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin yüksek olmasının sebeplerinden biri, dinin özünde insani değerlerin var olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri, *değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumu* değişkeni açısından farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçlarına göre; “Şiddete Karşı Olma”, boyutu için istatistiksel açıdan anlamlı farklılık olduğu; ölçeğin genel toplamı, “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutları için ise anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. “Şiddete Karşı Olma” boyutundaki anlamlı farklılık değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alan sınıf öğretmenleri lehinde olmuştur.

Alanyazında bu bulguyu destekleyen ya da bu bulguyla farklılık gösteren herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Dolayısıyla değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alma durumunun öğretmenlerin mesleki değerlerine etkisi ilgili bir genellemeye varılamayacağı söylenebilir.

Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlere Sahip Olma Düzeyleri ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Arasındaki İlişkiye Yönelik Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda yapılan korelasyon analizi sonucunda mesleki değerler ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile “Farklılıklara Saygı Duyma” boyutu arasında düşük; “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” boyutu arasında orta; “Şiddete Karşı Olma” boyutu arasında düşük ve “İşbirliğine Açık Olma” boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Alanyazında bu bulguyu destekleyen ya da bu bulguyla farklılık gösteren herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak; öğretmenlerin mesleki değerlerini inceleyen bazı araştırmalar incelendiğinde: Yılmaz (2018), araştırmasında, bireysel yenilikçiliğin mesleki değerlerin geneli ile “İşbirliğine Açıklık” boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü, “Farklılıklara Saygı Duyma”, “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” boyutlarında orta düzeyde pozitif yönlü, “Şiddete Karşı Olma” boyutunda ise orta düzeyde negatif yönlü bir ilişki tespit etmiştir.

Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Algıları İle Onların Mesleki Değerlere İlişkin Tutumlarını Yordamaya Yönelik Tartışma ve Sonuç

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının mesleki değerleri yordamasına ilişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuca göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun mesleki değerleri anlamlı bir yordayıcısı olduğu şeklindedir. Bunun yanında mesleki değerlere ilişkin toplam varyansın %18'i öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile açıklanmaktadır. Bu bulgulara göre öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumun mesleki değerleri yordayıcısı olduğu görülmüştür. Alanyazında bu bulguyu destekleyen ya da bu bulguyla farklılık gösteren herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak, öğretmenlerin mesleki değerlerini inceleyen bazı

araştırmalar incelendiğinde; Albayrak (2015), retmenlerin mesleki değerlerinin retmen yetkinliklerini yordama düzeyini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmasının çok değişkenli regresyon analizi sonuçları istatistiksel olarak anlamlıdır.

Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde uygulayıcı ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- 1- Araştırma sonucuna göre; araştırmaya katılan öğretmenlerin 175'i (%79.2) değerler eğitimi ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim almadıkları tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin 46'sı (%20.8) ise değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim almışlardır. Değerler eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim alan sınıf öğretmenleri lehine “Şiddete Karşı Olma” alt boyutunda anlamlı farklılıklara ulaşılmıştır. Dolayısıyla öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimine katkı sunacak, mesleki değerleri benimsemelerini sağlayacak MEB ve ilgili kurumlar tarafından hizmet içi kurs ve seminerler düzenlenebilir.
- 2- Araştırmada sınıf öğretmenleri, kendilerini mesleki değerler konusunda yeterli düzeyde görmelerine karşın “Kişisel ve Toplumsal Sorumluluk” değerinde kendilerini yetersiz gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin mesleki değerlerde kendilerini yeterli düzeyde görmeleri, mesleki değerleri kazanmaları için eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına yönelik mesleki değerlerle ilgili ders ve etkinlik uygulamalarının niteliği artırılabilir.
- 3- Araştırmanın sonucunda mesleki değerler ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin mesleki değerler ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yüksek düzeyde olması için öğretmenlik mesleğinin statüsü, itibarı artırılmalı; öğretmenlik mesleği toplumun cazip mesleklerinden biri haline getirilmelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- 1- Son zamanlarda öğretmenlerin mesleki değerlerini inceleyen araştırma sayılarında artış yaşanmasına karşın alan yazında sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini inceleyen araştırmalar yeterli düzeyde değildir.

Özellikle çocukların öğrenim hayatının temellerinin atıldığı ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerini inceleyen araştırmaların sayısının artması alan yazına büyük katkı sunacağı düşünülmektedir.

- 2- Bu araştırma sınıf öğretmenlerini kapsamaktadır. Benzer araştırmalar, diğer branş öğretmenleriyle de yapılabilir.
- 3- Bu araştırma Rize ili merkez ilçedeki ilkokulları ve ilkokullarda görevli sınıf öğretmenlerini kapsamaktadır. Benzer araştırmalar diğer illeri kapsayacak şekilde daha geniş örneklem üzerinde yapılarak öğretmenlerin mesleki değerleri ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları belirlenebilir.
- 4- Bu araştırmanın örneklemini ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Mesleğe henüz girmemiş aday öğretmenlere de benzer araştırmalar yapılarak öğretmen adaylarının mesleki değer ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları belirlenebilir.

KAYNAKÇA

- Abalı Öztürk, Y. ve Şahin, Ç. (2018). Hizmet öncesi dönemde öğretmen adaylarına mesleki değerlerin kazandırılması. Mustafa Ergün, Nermin Karabacak, İsa Korkmaz ve Mehmet Küçük (Ed.), *Öğretmenliğin Mesleki Değerleri ve Etik içinde*. (s. 294-336). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Acat, M. B. ve Aslan, M. (2012). Yeni bir değer sınıflaması ve bu sınıflamaya bağlı olarak öğrencilere kazandırılması gereken değerler. *Kuram ve Uygulama Eğitim Bilimleri*, 12 (2), 1461-1474.
- Ahmad, I., Said, H., Zeb, A., Sihatullah & Rehman, K. (2013). Effects of professional attitude of teachers on their teaching 3 performance: case of government secondary school teachers in 4 malakand region, khyber pakhtunkhwa, Pakistan. *Journal of Educational and Social Research*, 3 (1), 25-31.
- Aksoy, M. E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 197-212.
- Aktepe, V. ve Yel, S. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin değer yargılarının betimlenmesi: Kırşehir ili örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (3), 607-622.
- Albayrak, F. T. (2015). *İlkokul öğretmenlerinin mesleki değerleri ile öğretmen yetkinlikleri arasındaki ilişki (Erzurum ili örneği)* (Yüksek Lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu zekâ kuramı ve değerler eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1 (4), 53-57.
- Altan, M. Z. (2017). Öğretmenlik mesleği: bugünü ve geleceği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 13 (41), 18-26.
- Altunkeser, F. ve Ünal, E. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından yordanması. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 1-15.
- Arabacı, İ. B. ve Akgül, T. (2013). Elazığ ilinde uygulanan etkinlik temelli değer öğretimi uygulamalarının değerlendirilmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (25), 7-31.

- Arthur, J. & Carr, D. (2013). Character in learning for life: a virtue ethical rationale for recent research on moral and values education. *Journal of Beliefs Values: Studies in Religion Education*, 34 (1), 26-35.
- Arweck, E., Nesbitt, E. & Jackson, R. (2005). Common values for the common school? Using two values education programmes to promote 'spiritual and moral development'. *Journal of Moral Education*, 34 (3), 325-342.
- Aybek, B. ve Karataş, T. (2016). Öğretmen adaylarının etik ve mesleki etik hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (12), 96-108.
- Aydın, M. (2003). Gençliğin değer algısı: Konya örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (3), 121-144.
- Aydın, M. (2011). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış*, 7 (19), 19-21.
- Aydın, M. Z. (2010). Okulda değerler eğitimi. *Eğitime Bakış*, 6 (18), 16-19.
- Aydın, R. (2009). Türkiye’de öğretmen sorunları açısından milli eğitim şuralarının değerlendirilmesi (1980–2000). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42 (2), 199-237.
- Aydın, R. ve Sağlam, G. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (2), 257-294.
- Bacanlı, H. (2011). Değer, değer midir? *Eğitime Bakış*, 7 (19), 19-21.
- Baig, S. & Shah, Z. (2013) "Teachers' perceptions of their values, sources of the values, and its influence on student personality development: a case study from Pakistan," *The Journal of Values-Based Leadership*, 6 (1), Article 8. Available at: <http://scholar.valpo.edu/jvbl/vol6/iss1/8>
- Bakioğlu, A. ve Koç, M.H. (2017). Lise öğretmenlerinin mesleki değerlere ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5 (3), 270-296.
- Batur, Z., Gülveren, H. ve Bek, H. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine bir araştırma: Uşak Eğitim Fakültesi Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 32-49.

- Baykara Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 151-168.
- Beldağ, A., Özdemir, Ü. ve Nalçacı, A. (2016). Yedinci sınıf sosyal bilgiler dersindeki değerlerin kazanılma düzeyinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum ili örneği). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (3), 1185-1199.
- Beldağ, A. (2019). Öğretim programlarında değer eğitimi. Salih Zeki Genç, Adem Beldağ (Ed.), *Karakter ve Değer Eğitimi içinde*. (s. 135-144). Ankara: Pegem Akademi.
- Berkowitz, M. W. & Hoppe, M. A. (2009). Character education and gifted children. *High Ability Studies*, 20 (2), 131-142.
- Berkowitz, M. W. (2011). What works in values education. *International Journal of Educational Research*, 50 (3), 153-158.
- Bozgeyikli, H., Toprak, E. ve Derin, S. (2016). Öğretmen adaylarının mesleki değer algılarının sıralama yargılarıyla ölçeklenmesi. *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5 (11), 2004-225.
- Bulut, H. ve Doğar, Ç. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 13-27.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). Örneklem yöntemleri. <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf> adresinden 23.02.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Camadan, F ve Duysak, A. (2010). Farklı programlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması: Rize Üniversitesi Örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 30-42.
- Coşkun, N. (2016). Eğitim fakültesi öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının öğretmenlik meslek etiği değerlerine ilişkin görüşleri: mesleki etik değerlerin kazanımı sürecinde örtük program (Doktora tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 69 –73.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (15), 33-53.
- Çeliköz, N. ve Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler. *Millî Eğitim Dergisi*, (162).
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), 207-237.
- Çetinkaya, Z. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 8 (2), 298-305.
- Çifçili, V. (2009). Sınıf içi disiplinde otorite. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 91-103.
- Demirel, N. ve Ünişen, A. (2018). Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (67), 997-1013.
- Demirel, Ö. (2012). Eğitim sözlüğü. (5. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Doğan, A. (2017). *Sosyal bilgiler öğretmenleri ile öğretmen adaylarının branşlarına yönelik mesleki tutumlarının karşılaştırılması* (Yüksek Lisans tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Dönmez, B. (2011). Öğretmenlik mesleki değerlerinin aşınma sürecine ilişkin bir değerlendirme. *Eğitime Bakış*, 7 (19), 3-8.
- Dönmez, B. (2017). Saygın öğretmen yetiştirme ve istihdamı üzerine düşünceler. *Eğitime Bakış*, 13 (41), 27-34.
- Dönmez, B. ve Cömert, M. (2007). İlköğretim okulu öğretmenlerinin değer sistemleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5 (14), 29-59.
- Duman, B. (2016). Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerlerinin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (27), 109-118.

- Durbin, J. & Watson, G. S. (1971). Testing for serial correlation in least squares regression III. *Biometrika*, 58, 1-19.
- Ekşi, H. (2003). Temel insanî değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1 (1), 79-96.
- Engin, G. ve Koç, G. Ç. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (18), 153-168.
- Erdem, A. R. ve Anılan, H. (2000). PAÜ eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, – Özel Sayı (IV. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri)*, 7, 144-149.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M. T. ve Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25 (116), 27-33.
- Eryılmaz, İ. (2017). *Sınıf öğretmeni adaylarının mesleki değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun.
- Gökçe, F. ve Sezer, G. O. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Uludağ Üniversitesi Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (1), 1-23.
- Gündoğdu, A. (2013). Türkiye ve dünyada öğretmenlik: Retorik ve pratik. Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.
- Gündüz, B. (2005). İlköğretim öğretmenlerinde tükenmişlik. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 152-166.
- Güngör, E. (1998). Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar. İstanbul: Ötüken.
- Hestad J. M. and Taylor, M. J. (1996). Values in Education and Education in Values. Bristol: USA The Falmer Press, Taylor & Francis Inc.
- Hökelekli, H. (2007). Çocuk ve gençlerde şiddet olgusu ve önlenmesine yönelik öneriler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5 (14), 61-78.
- Hökelekli, H. (2010). Modern eğitimde yeni bir paradigma: değerler eğitimi. *Eğitime Bakış*, 6 (18), 4-9.
- Hussain, L., Jamil, A., Noor, A., Sibtain, M. ve Ali Shah, S. M. (2011), Relationship between the professional attitudes of secondary school teachers with their

- teaching behavior. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 1 (3), 38-46.
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum algı iletişimi. (5. baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- İpek, S. (2015). *Temel eğitimde görev yapan öğretmenlerin sınıf yönetimi öz-yeterlik inançları ve mesleki tutumları (Rize ili örneği)* (Yüksek Lisans tezi). Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Jones, M. (2003), Reconciling personal and professional values and beliefs with the reality of teaching: findings from an evaluative case study of 10 newly qualified teachers during their year of induction. *Teacher Development*, 7(3), 385–401.
- Kağıtçıbaşı, Ç. ve Cemalcılar, Z. (2014). Dünden bugüne insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş. (16. Baskı). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karabacak, N. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin mesleki değerleri üzerine nitel bir çalışma* (Doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karasar, N. (2014). Bilimsel araştırma yöntemi. (26. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karatekin, K., Merey, Z. ve Keçe, M. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, XII (I), 70-96.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35 (1-2).
- Kaymakcan, R. (2010). Değer kavramı ve gençlerin dini değerleri. *Eğitime Bakış*, 6 (18), 10-15.
- Korkmaz, G. (2009). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin okul yaşam kalitesini algılama düzeyleri ve mesleki tutumlarının incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Kuçuradı, İ. (2013). İnsan ve değerleri. (5. Baskı). Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Kumar, E. R. (2014). Necessity of value education in modern period. *International Journal of Multidisciplinary Approach and Studies*. 1 (6), 242-249.

- Kuzgun, Y. (2000). Meslek danışmanlığı kuramlar ve uygulamalar. Ankara: Nobel Yayınları.
- Maskit, D. (2011). Teachers' attitudes toward pedagogical changes during various stages of professional development. *Teaching and Teacher Education*, 27 (5), 851-860.
- MEB (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1739.pdf> adresinden 02.01.2019 tarihinde edinilmiştir.
- MEB (2005). Sosyal Bilgiler Programı. <http://ttkb.meb.gov.tr/program2.aspx?islem=1&kno=39> adresinden 10.05.2015 tarihinde edinilmiştir.
- MEB (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YRETMENTLYK_MESLEY_Y_GENEL_YETERLYKLERY.pdf 29.12.2018 tarihinde edinilmiştir.
- MEB (2018). Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1703.pdf> adresinde 09.01.2019 tarihinde edinilmiştir.
- MEB (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354> adresinden 12.01.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Memiş, A. ve Güney, Gedik, E. (2010). Sınıf öğretmenlerinin değer yönelimleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8 (20), 123-145.
- Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 187-193.
- Özdemir, S. ve Sezgin, F. (2011). Öğretmen adaylarının bireysel ve örgütsel değerler ile öğrencilerde görmek istedikleri değerlere ilişkin önem sırası algıları. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (2), 1-21.
- Özder, H.,Konedralı, G. ve Perkan Zeki, C. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (2), 253-275.
- Özoğlu, M., Gür, B. S. ve Altınoğlu, A. (2013). Türkiye ve dünyada öğretmenlik: Retorik ve pratik. Ankara: Eğitimciler Birliği Sendikası.

- Pantic, N. & Wubbels, T. (2012). The role of teachers in inculcating moral values: operationalisation of concepts. *Journal of Beliefs & Values: Studies in Religion & Education*, 33 (1), 55-69.
- Parıltı, C. (1998). *İlköğretimde, öğretmenlik eğitimi alan ve almayan öğretmenlerin mesleki tutum ve davranışları* (Yüksek Lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Pilav, S., Demir, H. A., & Demir, H. (2015). An analysis of reading texts in course books of Turkish language for grade 7 in terms of transmission of values, *Millî Eğitim*, 206, 16-29.
- Recepoglu, E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam doyumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 311-326.
- Rokeach, M. (1973). *The nature of human values*. New York: The Free Press.
- Sadık, F. ve Korkmaz, G. (2011). İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin mesleki tutumlarının sosyo-demografik özellikler açısından incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (1), 121-138.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Social Psychology*, 25, 1-65. [https://doi.org/10.1016/s0065-2601\(08\)60281-6](https://doi.org/10.1016/s0065-2601(08)60281-6)
- Schwartz, S. H. (1994). Are there universal aspects in the structure and contents of human values? *The Journal of Social Issues*, 50 (4), 19-45. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1994.tb01196.x>
- Seferoglu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5 (58), 40-45.
- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 137-146.
- Sunley, R. & Locke, R. (2010) Examine the professional values of UK secondary school teachers: an overview of the literature since 2000. *Educational Research*, 52 (4), 409-425.
- Sutrop, M. (2015). Can values be taught? The myth of value-free education. *A Journal of the Humanities and Social Sciences*, 19 (2), 189-202.

- Şahin, K. (2005). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki tutumları ile okul iklimi arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şenol, G. (2004). *Öğretmenlerin mesleki tutumları ile okul yönetimine ilişkin alguları arasındaki ilişki (İzmir ili örneği)* (Yüksek Lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Şimşek, H. (2009). Eğitim sisteminde öğretmenin rolü ve öğretmenlik mesleği. H.B. Memduhoğlu, & K. Yılmaz (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde, (s.245-254). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- TDK (2018). Güncel Türkçe Sözlük. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c2d23eed5a7e9.33583442 adresinden 03.01. 2019 tarihinde edinilmiştir.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe öğretmenleri adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 461-486.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*. (4. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Tunca, N. (2012). *İlköğretim öğretmenleri için mesleki değerler ölçeğinin geliştirilmesi ve ilköğretim öğretmenlerinin mesleki değerlerinin belirlenmesi* (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Tunca, N., Alkın, Şahin, S. ve Oğuz, A. (2015). Öğretmenlerin eğitim inançları ile mesleki değerleri arasındaki ilişki. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 11-47.
- Tunçeli, H. İ. (2013). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3 (3), 51-58.
- Uğurlu, C. T. ve Polat, S. (2011). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 35 (1), 68-74.
- Uludağ, Z. (2017). Tarihten hayata: öğretmen. *Eğitime Bakış*, 13 (41), 3-5.

- Ulusoy, K. ve Arslan, A. (2014). Değerli bir kavram olarak değer ve değerler eğitimi. R. Turan, K. Ulusoy, (Ed.), *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi* içinde. (s. 1-16). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.
- Vermunt, J. (2016). Secondary student teachers' personal and professional values, and the teaching as inquiry framework. *New Zealand Journal of Teachers' Work*, 13 (1), 39-60.
- Yaylacı, A. F. ve Beldağ, A. (2015). Karar verme sürecinde okul yöneticileri ve değerler. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 165-176.
- Yazar, T. (2018). Öğretmenlik mesleğinin değerleri. Mustafa Ergün, Nermin Karabacak, İsa Korkmaz ve Mehmet Küçük (Ed.), *Öğretmenliğin Mesleki Değerleri ve Etik içinde*. (s. 160-182). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitime genel bir bakış. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (19), 499-522.
- Yeşilyurt, E. ve Kurt, İ. (2012). Değerleri kazandırmasındaki etkililik açısından resmi ve örtük program ile okul dışı etmenlerin öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 7 (4), 3253-3272.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (8. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. ve Dilmaç, B. (2012). Öğretmen adaylarının sahip oldukları değerler ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerini incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (3), 122-134.
- Yıldız, Y. (2017). Öğretmenliği kıymetlendiren değerler. *Eğitime Bakış*, 13 (41), 72-79.
- Yılmaz, E. (2009). Öğretmenlerin değer tercihlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7 (17), 109-128.
- Yılmaz, E. (2011). Bir meslek olarak öğretmenlik. Emin Karip (Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde. (s.378-394). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yılmaz, H. (2018). *İlkokul öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik ile mesleki değerlerini yansıtma düzeyi* (Yüksek Lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yurdakul, S., Gür, B.S., Çelik, Z. ve Kurt, T. (2016). Öğretmenlik mesleği ve mesleğin statüsü. Ankara: Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.

EKLER

EK-1: Rize İl Milli Eğitim Müdürlüğü Ölçek Uygulama İzni

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 57774812-42-E.5653735
Konu : Tez Çalışması İzni

19.03.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 08/03/2019 tarihli ve 519 sayılı yazısı.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Eğitim Bilim Dalı Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Sinan KESKİN'in "Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerinin Açıklamasında Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Rolü" adlı tezli yüksek lisans çalışması kapsamında ekte sunulan ölçme araçlarını 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Rize Merkez ilçede bulunan ilkokullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerine uygulama isteği ilgi yazı ile bildirilmektedir.

Söz konusu ölçme aracının 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Rize Merkez ilçede bulunan ilkokullarda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerine uygulanması Müdürlüğünüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurların za arz ederim.

Selçuk TORPİL
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
19.03.2019

Yaşar KOÇAK
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü

Adres: İl Milli Eğitim Müdürlüğü RİZE
Elektronik Ağ: rize.meb.gov.tr
e-posta: riacemen@meb.gov.tr

Bilgi için: Şube Müdürü Selçuk TORPİL
Tel: 0 (464) 280 51 00
Faks: 0 (464) 280 51 16

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksiz.meb.gov.tr> adresinden b58c-c027-367e-9ab3-65c1 kodu ile teyit edilebilir.

EK-2: Ölçek İzinleri

Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği Gelen Kutusu x

 Sinan Keskin <skeskin53@gmail.com> 11 Oca 2019 21:15 (5 gün önce) ☆ ↶ ⋮
Alıcı: tuncanihal, nihal.tunca ▾

Merhabalar Hocam,
RTEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans öğrencisiyim. "Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Açıklanmasında Mesleki Değerlerinin Rolü" konulu bir çalışma yapmaktayım. Tez çalışmam da kullanmak üzere "**Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeğini**" izniniz olursa kullanmak istiyorum. Saygılarımla.
Sinan KESKİN
skeskin53@gmail.com
s_keskin@outlook.com
5058089828

 Nihal Tunca Güçlü 15 Oca 2019 11:28 (1 gün önce) ☆ ↶ ⋮
Alıcı: ben ▾

Merhaba Sinan Hocam tabiki kullanabilirsiniz. Kolaylıklar dilerim.

11 Oca 2019 Cum 21:16 tarihinde Sinan Keskin <skeskin53@gmail.com> şunu yazdı:

...

 Yanıtla Tümünü Yanıtla İlet

 Yrd. Doc. Dr. Ali UNISEN <aunisen@adiyaman.edu.tr> | Sinan Keskin 12:0
Ynt: Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği

Sayın Keskin
Ölçeğimizi kullanmanızda herhangi bir sakınca yoktur.
Ali Ünişen, Dr.
Nevruz Demirel

Gönderen: Sinan Keskin <s_keskin@outlook.com>
Gönderildi: 3 Ocak 2019 Perşembe 18:24:17
Kime: Yrd. Doc. Dr. Ali UNISEN
Konu: Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği

Merhabalar,
RTEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans öğrencisiyim. "Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Açıklanmasında Mesleki Değerlerinin Rolü" konulu bir çalışma yapmaktayım. Tez çalışmam da kullanmak üzere "Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeğini" izniniz olursa kullanmak istiyorum.
Saygılarımla...
Sinan KESKİN
s_keskin@outlook.com

 Yanıtla Tümünü Yanıtla İlet

 Nevruz TAŞDEMİR <nevruz44@gmail.com> | Sinan Keskin 13:19
Tutum Ölçeği

 Bu iletideki fazla satır sonlarını kaldırdık. ▾

Kullanabilirsiniz Hocam, iyi çalışmalar Nevruz Taşdemir iPhone'umdan gönderildi

EK-3: Kişisel Bilgi Formu

Değerli meslektaşım,

“Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerlerinin Açıklanmasında Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Rolü” konulu bir çalışma yapmaktayım. Size uygun olan cevaplara (X) işareti koymanız yeterli olacaktır. Soruları özenle cevaplamanız çalışmaya önemli katkı sağlayacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Sinan KESKİN

s__keskin@outlook.com

I. BÖLÜM (Kişisel Bilgiler)

1	Cinsiyetiniz	(1) Kadın (2) Erkek
2	Yaşınız	(1) 21-30 (2) 31-40 (3) 41-50 (4) 51 ve üzeri
3	Medeni durumunuz	(1) Evli (2) Bekâr
4	Çocuğunuz	(1) Var (2) Yok
5	Mezuniyet durumunuz	(1) Lisans (2) Lisansüstü
6	Mezun olduğunuz fakülte	(1) Eğitim Fakültesi (2) Diğer
7	Hizmet süreniz	(1) 1-10 yıl (2) 11-20 yıl (3) 21 ve üzeri
8	Çalıştığınız okuldaki hizmet süreniz	(1) 1-5 yıl (2) 6-10 yıl (3) 11-20 yıl (4) 21 yıl ve üzeri
9	Okuttuğunuz sınıf	(1) 1. Sınıf (2) 2. Sınıf (3) 3. Sınıf (4) 4. Sınıf
10	Özel ilgi alanınız (hobileriniz)	(1) Spor yapmak (2) Kitap okumak (3) TV izlemek (4) Sanatsal faaliyet
11	Okumayı tercih ettiğiniz kitap türü	(1) Roman-öykü (2) Kişisel gelişim (3) Tarih (4) Dini (5) Politik
12	Değerler eğitimi ile ilgili herhangi bir hizmet içi eğitim aldınız mı?	(1) Evet (Lütfen belirtiniz)..... (2) Hayır

EK-4: Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği (ÖMDÖ)

Öğretmen Mesleki Değerler Ölçeği		Beni hiç yansıtmıyor	Beni yansıtmıyor	Beni kısmen yansıtmıyor	Beni yansıtmıyor	Beni çok yansıtmıyor
1	Arkadaşlarım herhangi bir nedenden (anti sosyal olma, fiziksel özellikleri vb.) dolayı dışlayan öğrencileri uyarırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Huzur evi, çocuk esirgeme kurumu vb. sosyal hizmet kurumlarını belli aralıklarla ziyaret etmeye özen gösteririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Okulda, engelleri nedeniyle haksızlığa uğrayan öğrencilerin haklarını savunurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Öğretimi engelleyen (yanındakiyle konuşma, sınıfta dolaşma vb.) öğrencilere gerektiğinde bağırırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Kişisel gelişimime katkı sağlayacak etkinliklere (yabancı dil öğrenme, enstrüman çalma vb.) katılırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Siyasi, sosyal ya da kültürel konularda benden farklı bakış açılara sahip meslektaşlarımdan düşüncelerine saygı gösteririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Sorumluluklarımı yerine getirmeyen öğrencileri (ödevlerini yapmayan, öğrenme materyallerini getirmeyen vb.) azarlarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Doğal çevreyi koruyan kurum ve kuruluşların etkinliklerine katılmaya özen gösteririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Çocuklarının öğrenmelerine destek olmaları için velilerle ortak çalışmalar yaparım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Mesleki gelişimime katkı sağlayacak hizmet içi eğitimlere katılmaya çaba gösteririm.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Yavaş öğrenen öğrencileri küçümseyici söz ve davranışlardan kaçınırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Suçu engellemek için cezayı bir araç olarak kullanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Her görüşün tartışılabildiği ve sorgulanabildiği bir sınıf ortamı oluştururum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Mesleki gelişimime katkı sağlayacak konferans, sempozyum, çalıştay gibi bilimsel etkinliklere katılırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Öğrencileri daha iyi tanımak için velilerle sürekli olarak iletişim kurarım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Öğrencilerimin, meslektaşlarımdan ve yöneticilerin görüşlerine ya da davranışlarına yönelik yaptıkları olumsuz eleştirileri samimiyetle dinlerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Kavgaya eden öğrencileri gördüğümde disiplini sağlamak için gerektiğinde fiziksel (tokat atma, kulak çekme, tek ayak üzerinde bekletme vb.) müdahalede bulunurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Öğrencilerini ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine göre ayıran meslektaşlarımdan uyarırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Okuma yazma bilmeyenlere yönelik düzenlenen kurslarda gönüllü eğitici olarak çalışırım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Öğrencilerin güdülenme düzeylerini yükseltmek için velilerle birlikte stratejiler belirlerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21	Mesleki gelişimime katkı sağlayacak kitap, dergi gibi bilimsel yayınları izlerim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22	Uyarıları dikkate almayan öğrencilerin gerektiğinde küçük düşürülerek disipline edilebileceğini savunurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23	Sınıfta ve okulda farklı bakış açılarının ya da düşüncelerin rahatlıkla dile getirilmesi gerektiğini savunurum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24	Öğrencilerimin ve velilerin doğal çevrenin korunmasına yönelik etkinliklere katılmalarını teşvik ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

EK-5: Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği (ÖMTÖ)

Tutum İfadeleri		HİÇ Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Benim için en ideal meslek öğretmenliktir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2	Bir ömür boyu öğretmenlik yaparım.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3	Mesleğimle ilgili faaliyetleri yapmak bana hiç zevk vermiyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4	Öğretmenlik benim için bir tutkudur.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5	Öğretmenlik mesleğindeki tecrübem arttıkça bu mesleğe daha çok bağlanıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6	Öğretmenlikten aldığım manevi doyumunu hiçbir şeye değiştirmem.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7	Bu mesleği yapıyor olmaktan kimse beni alıkoyamaz.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8	Öğretmenlik kişiliğime uymayan bir meslektir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9	Bunca meslek dururken öğretmenliği seçmek, çaresizlikten başka bir şey değildir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10	Meslekten aldığım haz, bana mesleğimin zorluklarını unutturuyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11	Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12	Yeni bir meslek seçmem istense yine öğretmenliği seçerdim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13	Bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağımı zannetmiyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14	Çalıştıkça mesleğe olan bağlılığım artıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15	Çok zorda kaldığım için bu mesleği yapıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16	Mesleğimi daha iyi yapmak için kendimi sürekli geliştiriyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17	Çocuğumun bu mesleği yapmasını isterim.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18	Tecrübem arttıkça mesleğin ciddiyetini daha iyi anlıyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19	Öğretmenlik onurlu bir meslektir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20	Öğrencilerle iç içe olmak beni rahatlatıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
21	Öğretmenlik insanı belli kalıplara sokan monoton bir meslektir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
22	Mesleğim bana huzur veriyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
23	Meslekten bıktığımı hissediyorum.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
24	Elimde imkân olsa bu mesleği yapmam.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
25	Öğretmenlik mesleği bir daha düzelmeyecek kadar yıpranmış bir meslektir.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
26	Sürekli bir sınıfta hapsolmek beni sınırlendiriyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
27	Sürekli öğrencilerle çalışmak bende stres yaratıyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
28	Öğretmen olmak beni mutlu ediyor.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ÖZ GEÇMİŞ

Adı, Soyadı	Sinan KESKİN		
Doğum Yeri ve Yılı	Trabzon /1980		
Medeni Durumu	Evli		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	İngilizce / Orta		
Öğrenim Durumu	Başlama-Bitirme Yılı		Kurum Adı
Lisans	2001	2005	Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği
Çalıştığı Kurumlar	Başlama-Ayrılma Yılı		
1. Karaağaç Şh. Muhammet Yüce İ.Ö.O Rize/Çayeli	2005		2009
2. Kopal İ.Ö.O. (Yedek Subay Öğrt.) Erzurum/Karaçoban	2006		2007
3. Doğuş Çay İ.Ö.O Rize/Merkez	2009		2013
4. Reşadiye Zihni Derin Ortaokulu Rize/Merkez	2013		2015
5. Çaykur Ortaokulu Rize/Merkez	2015		2016
6. Şevket Yardımcı Ortaokulu Rize/Merkez	2018		Halen
Yayınlar	Beldağ A. , Keskin S., "Bilim ve sanat merkezlerinde ve diğer okullarda öğrenim gören öğrencilerin sahip oldukları değerlere ilişkin öğretmen görüşleri", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, cilt.6, ss.9-24, 2016.		
	Topsakal C., Keskin S., "Üstün / Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde etkili politikalar ve etkili değerler eğitimi", Eğitime Bakış, ss.67-71, 2016.		
Aldığı Ödüller	03/11/2008 Teşekkür Belgesi 21/12/2010 Takdir Belgesi 18/03/2011 İL MEM Teşekkür Belgesi		
İletişim (e-posta)	skeskin53@gmail.com		s___keskin@outlook.com